

De Lichtbrenger

voor zoekers naar waarheid

Lucifer[®]

*Actuele onderwerpen gezien in het licht van de Oude Wijsheid of Theo-sofia:
de gemeenschappelijke bron van alle grote wereldreligies, filosofieën en wetenschappen*

Conflictoplossing

**Staar je niet blind op
wat zichtbaar is**

**De dharma van
politici**

**De achtergronden
van Gordon
Plummer's boek *The
Mathematics of the
Cosmic Mind***

**Over de aard van
kosmische invloeden**

Er komt een dag

**Mededogen als
motief tot actie-
voeren**

Illustratie omslag:
'Vrouw' van Gra Rueb, Zuiderpark,
Den Haag.

De drie grondstellingen van de Theosofie

Hoe verstrekkend de theosofische leringen ook zijn, ze zijn gebaseerd op drie grondstellingen. Voor een goed begrip van de Theosofie is het nodig die goed te overdenken.

De eerste grondstelling: Grenzenloosheid

*Eén Alomtegenwoordig, Eeuwig, Grenzenloos, Onveranderlijk BEGINSEL, waarover alle bespiegeling onmogelijk is, aangezien het het menselijk bevattingvermogen te boven gaat en door elke menselijke uitdrukking of vergelijking slechts kan worden verkleind. Eén absolute werkelijkheid die voorafgaat aan alle gemanifesteerd, beperkt zijn.**

En hoewel onkenbaar, vormt deze absolute werkelijkheid de grondslag voor al het leven.

De tweede grondstelling: Cycliciteit

*De Eeuwigheid van het Heelal in toto als een grenzenloos gebied; periodiek 'het veld van talloze zich manifesterende en verdwijnende Heelallen', die 'de zich manifesterende sterren' en de 'vonken der Eeuwigheid' worden genoemd.**

Alle wezens zijn onvergankelijke 'vonken der Eeuwigheid', die afwisselend fasen van actief leven en innerlijke rust (slaap of dood) doorgaan, in een onophoudelijk cyclisch proces.

De derde grondstelling: De essentiële gelijkwaardigheid van al het leven

*De fundamentele identiteit van alle Zielen met de universele Over-Ziel, die zelf weer een aspect van de Onbekende Wortel is; en de verplichte pelgrimstocht voor elke Ziel – een vonk van eerstgenoemde – door de Kringloop van Incarnatie (of 'Noodzakelijkheid') in overeenstemming met de Cyclische en Karmische wet, gedurende het gehele tijdperk.**

Hetzelfde Ene Leven doorstroomt het hart van alles wat bestaat. Alles leeft. Er bestaat geen dode materie. Daarom is alles in essentie *gelijkwaardig*. Alles bezit latent dezelfde vermogens als het grotere geheel waar het deel van is (Over-Ziel) en *ontplooit* deze inherente vermogens geleidelijk, door zich steeds opnieuw te belichamen (tweede grondstelling). Deze bewustzijns groei vindt altijd plaats *in wisselwerking met elkaar* en is grenzenloos (eerste grondstelling).

* Bron: H.P. Blavatsky, *De Geheime Leer. Deel I*, p. 43-47 (paginering originele editie).

Zie voor meer uitleg onze website:

blavatskyhouse.org/nl/over-ons/theosofische-leringen/

Inhoud Lucifer – de Lichtbrenger

47e jaargang | nummer 3 | juni 2025

Licht op ... Conflictoplossing

p. 74

Waarom lukt het ons niet om conflicten in deze wereld definitief op te lossen? Onze visie op de fundamentele Eenheid van al het bestaande is hierbij allesbepalend. Welke stappen in ons denken kunnen we nemen om conflicten te voorkomen?

Herman C. Vermeulen

Je ziet wat in jezelf leeft Staar je niet blind op wat zichtbaar is

p. 78

De Theosophical Society werd 150 jaar geleden gesticht met als doel, kort gezegd, om universele broederschap te realiseren. Wat heeft deze impuls nu, na 150 jaar gebracht? Het perspectief van die vraag is bepalend voor het begrip van het antwoord. Dat klinkt wat abstract, in dit artikel leggen we dit uit.

Erwin Bomas

De dharma van politici Hoe hervormen we de democratie

p. 82

Kan de Theosofie helpen de uit verschillende belangengroepen bestaande democratie te hervormen tot een systeem waarbij geen deelbelangen en competitie, maar het besef van verbondenheid de essentie is?

Barend Voorham

De achtergronden van Gordon Plummer's boek *The Mathematics of the Cosmic Mind*

p. 87

Op 1 juni 2024 werd de Portugese vertaling van *The Mathematics of the Cosmic Mind* van L. Gordon Plummer gepresenteerd door een groep Braziliaanse Theosofen. Hierbij gaven twee sprekers van de Theosophical Society Point Loma een inleiding met achtergrondinformatie over de auteur en de relatie tussen wiskunde en Theosofie.

Henk Bezemer en Joop Smits

Over de aard van kosmische invloeden

Over astrologie, deel 3

p. 94

Dit is het derde artikel in onze serie over de aloude Astrologie. Welke karakteristieken hebben de invloeden vanuit de hemelse zodiak, de Zon en de heilige planeten? En wat wordt bedoeld met de twaalf verschillende 'huizen'? Welke keuzemogelijkheden hebben wij als mens?

Studiegroep

Er komt een dag

p. 103

In zijn voordracht 'Er komt een dag' voorspelde de Franse schrijver Victor Hugo in 1849 dat de toekomst van de mens ligt in het vormen van een eenheid. Is dit mogelijk en zo ja, hoe komen we daar?

Astrid Kramer

Mededogen als motief tot actievoeren

p. 106

In de woelige wereld van vandaag zijn er dagelijks overal protesten en acties tegen al het geweld en alle misstanden. Wat beweegt de actievoerder en wat kan hij doen om bij te dragen aan een betere wereld?

Rob Goor

Uw Vragen 109

- » De oorsprong van godsdiensten en godsdienststrijd
- » De twee Paden

Activiteiten Agenda 111

- » Vooruitblik op het lezingenseizoen 2025-2026
- » Cursus Universele Wijsheid

Licht op ...

Conflictoplossing

Als er één aspect in deze wereld is dat we niet of nauwelijks beheersen, is het wel het oplossen van conflicten, of nog beter het voorkómen ervan. We zien bijna op elk niveau in onze wereldwijde samenleving dat er conflicten zijn, en dat ze ons denken overheersen.

Hoeveel beter zou de wereld niet zijn als al deze conflicten opgelost of overwonnen waren, en dat het voorkomen ervan iets zou zijn wat in ons mentale DNA zou zitten? Het zit er ook in, we hebben het allemaal in essentie in ons, zij het dat dit bij de meesten van ons een slapend vermogen is, dat nodig tot ontwaking gebracht dient te worden.

Verschil van inzicht en mening zal er altijd wel zijn. We zijn niet allemaal op hetzelfde niveau van bewustzijnsontwikkeling. Maar verschillen hoeven niet tot conflicten te leiden.

In vele gevallen begrijpen we niet eens waarom en hoe we bepaalde problemen hebben veroorzaakt. Waarom lukt het ons niet om conflicten op een definitieve manier op te lossen? Waarom breken ze steeds weer uit, of komen na korte of langere tijd weer terug? Het lijkt vaak op een sluimerende ziekte die latent in het systeem blijft hangen. Hoe komen we hiervan af? Albert Einstein zei daarover: "Conflicten kunnen niet opgelost worden met dezelfde mentaliteit die ze ook veroorzaakt heeft." Oftewel: het moet anders aangepakt worden. Er moeten andere visies worden opgebouwd.

Wat hebben we nodig om een andere mentaliteit op te bouwen, om tot andere inzichten te komen? De Theosofie geeft ons belangrijke uitgangspunten om van conflicten af te komen. Het eerste vertrekpunt is de Eenheid van alles, die in praktische vorm tot uitdrukking komt als *Universele Broederschap* en als *de wet van karma*.

De eenheid en dus samenhang van alles

Onze visie is, zoals gezegd, allesbepalend om tot oplossingen van conflicten te komen. Van welk uitgangspunt vertrekken we? Gaan we uit van de eenheid van alles, van universele broederschap, zoals de Theosofie dat doet? Als we enigszins bekend zijn met de Theosofie, mogen deze basisgedachten als bekend worden beschouwd. Maar dat ze zeker nog geen algemeen uitgangspunt in de wereld zijn geworden, leert de realiteit van de dag ons wel.

De basis van alle conflictoplossing is de gedachte dat alle dingen met elkaar samenhangen. Dit volgt direct uit de eerste grondstelling van H.P. Blavatsky's *De Geheime Leer*, waarbij deze eerste grondstelling wordt ondersteund en verder ingevuld door de tweede en derde grondstelling. Zie voor deze drie grondstellingen, de binnenomslag van dit blad.

De directe conclusie die men uit deze drie grondstellingen kan trekken is: er is sprake van eenheid en oneindigheid, en daarom *is alles met alles verbonden*. Als we iets doen, heeft dit invloed op al het andere, hoe subtiel dan ook. We hebben altijd met elkaar te maken. Als we dit beseffen, wordt het veel duidelijker dat 'evenwicht' en 'harmonie' heel belangrijke begrippen voor ons zijn, omdat het geheel op elke verstoring van de harmonie reageert met een herstelreactie. We noemen dit de Wet van Harmonie en Evenwicht, oftewel de *Wet van Karma*.

H.P. Blavatsky spreekt in de tweede grondstelling over elk wezen als een 'vonk van de eeuwigheid', ook wel 'monade' genoemd. Omdat onze diepste kern een universeel principe is, heeft deze alle eigenschappen in zich. Om je hiervan een idee te geven, kun je denken aan het symbolische beeld van een vortex, een draaikolk, een wervel in de oceaan. We kunnen onszelf zien als een vortex in het ene Alomtegenwoordige, Eeuwige, Grenzenloze en Onveranderlijke principe, dat met alles verbonden is. We hebben daarom ook alle universele beginselen in ons verborgen. Kortom, alle wezens zijn fundamenteel gelijkwaardig en zouden elkaar zo moeten behandelen.

Universele Broederschap

Er zijn veel bronnen waarin de Theosofie, de oude wijsheid van de goden, werd en nog steeds wordt gepresenteerd. Al deze bronnen zijn verwoordingen van dezelfde basisgedachten, waarbij enkel de verpakking steeds verschilt.

De directe, logische conclusie uit deze drie grondstellingen, in feite uit *alle* leringen van de Theosofie, is die van Universele Broederschap: dat alles onlosmakelijk onderling verbonden is. Dat is een fundamentele gedachte. Het is het vertrekpunt om conflicten op te lossen.

Universele Broederschap is gebaseerd op principes, niet op emoties. Het is gebaseerd op de structuur van het universum, op universele wetten, niet op door mensen gemaakte wetten. Het staat boven elke emotie. Voor emoties is best plaats en begrip, maar daarin vinden we niet de logica of de basis van Universele Broederschap.

Deze basisgedachten zijn heel gemakkelijk in ons dagelijkse leven te ervaren. Zelfs op het uiterlijke gebied zien we dat alles met alles verbonden is, soms in positieve en soms in negatieve vorm. Dat geldt ook voor de mentale en spirituele gebieden, zo leert de Theosofie ons, door het gehele Universum heen.

Het is wel van belang om al deze gedachten voor jezelf te onderzoeken en als je ze zelf als juist hebt ervaren, om er dan verder vanuit te gaan. Zo maak je ze tot een eigen waarheid en verval je niet tot een geloof.

Even terzijde: als wij het woord 'broederschap' gebruiken (een mannelijke vorm), bedoelen we dit in zijn onzijdige betekenis en dus boven elke vorm van gender verheven. Immers, in de hogere spirituele kant van onszelf staan wij boven geslachtsverschillen.

Universele Broederschap is, zoals gezegd, het vertrekpunt voor het oplossen van conflicten. Hieruit kunnen we direct een paar belangrijke consequenties trekken: een oplossing is alleen een oplossing als iedereen die erbij betrokken is, er weer door in harmonie komt. Dit betekent niet dat iedereen zijn zin moet krijgen, want ieders wensen kunnen duidelijk tegen het algemeen belang in gaan. Nee, het betekent dat allen, door uit te gaan van het algemeen belang (broederschap), een consensus opbouwen. Op die manier bereik je een werkbare oplossing voor allen.

Oorzaak en gevolg kent geen uitzondering

Karma is de universele wet van oorzaak en gevolg, ook wel de wet van herstel van evenwicht genoemd. In mijn Licht op... 'We zijn altijd in balans, maar is dat de balans die we willen' in *Lucifer* nummer 4 van 2024, heb ik dat uitgewerkt.⁽¹⁾ Jammer genoeg kennen vele mensen wel het woord 'karma', maar begrijpen ze niet wat het werkelijk inhoudt. Als iemand iets negatiefs overkomt, zegt men vaak als leuke opmerking, 'dat is je karma'. Maar als iemand geluk heeft, de lotto wint of iets dergelijks, dan ziet men het zelden als karma. Maar de werking van oorzaak en gevolg is altijd en onder alle omstandigheden werkzaam. Het is de neutrale wetmatigheid van het herstel van evenwicht. Door karma uiterst consequent toe te passen, leren we hem ook begrijpen.

Karma is bij uitstek de wet waar heel de wetenschap van uitgaat. De wetenschappers zijn voortdurend bezig om verbanden te onderzoeken, te begrijpen en vast te leggen in formules of vergelijkingen. Er is geen grotere groep in onze samenleving die zich zo intensief met karma bezighoudt, zonder dat de onderzoekers het zich zelf realiseren.

Karma is werkzaam op alle gebieden van bestaan

Een van de belangrijkste aspecten die we in deze beschouwing mee moeten nemen, is dat alles wat bestaat, samengesteld is. Ook wij mensen zijn dus samengestelde wezens. We bestaan uit een spiritueel, mentaal en stoffelijk deel (om het gemakkelijk te houden gebruiken we de driedeling).

We bouwen daarom karma op op al die vlakken van ons zijn: van spiritueel tot mentaal tot fysiek, en dus niet alleen op het fysieke gebied. Voor ons mensen ligt de oorsprong van ons handelen op het mentale gebied: het gebied van ons *denken*. Alles wat we doen komt voort uit onze gedachten, die van verschillende kwaliteiten zijn. Deze gedachten kunnen door ons zelf opgebouwd zijn of gedachten zijn waar we ons door laten beïnvloeden. Door erover na te denken, maken we ze ons eigen.

Om een conflict op te lossen moet het conflict op alle drie gebieden worden aangepakt, te beginnen met het gebied waar deze zijn oorsprong heeft, en dat is in ons denken. Het *waarom* van een conflict is dus zeer belangrijk.

De Tao Teh Ching, gids voor de ethica van het Ene Leven

De uitdaging waar we voor staan is: hoe moeten we gaan denken? Welke denkkarakteristieken moeten we overwinnen om conflicten te voorkomen en op te lossen?

Als we op zoek zijn naar handreikingen voor conflictpreventie en -oplossing, vinden we in de Theosofie vele publicaties

die ons enorm helpen.⁽²⁾ En als het gaat om ons een beeld te vormen van de juiste mentale houding die we nodig hebben, is er een geweldige bron waaruit we kunnen putten: een bron waar de Theosofia, de Universele Wijsheid, op een heel eigen manier wordt gepresenteerd. En dat is de *Tao Teh Ching* van Lao-tse.

De *Tao Teh Ching*, is een bron om de Eenheid, het AL, *Tao* genoemd, te leren begrijpen en hoe we vanuit *Tao* kunnen leven, *Teh* genoemd. De titel *Tao Teh Ching* betekent ‘manier van zijn’, ‘manier van leven’.

In deze bron is de subtiliteit van het *leven* van het theosofische gedachtegoed goed terug te vinden, zeker na enige studie en het vergelijken van meerdere vertalingen.

De *Tao Teh Ching* legt in paradox 1 tot en met 38 het begrip *Tao* uit: het herkennen van het Ene. *Tao* is te vergelijken met onze eerste grondstelling. Vanaf paradox 39 tot het laatste vers 81, gaat de *Tao Teh Ching* vooral over *Teh*, over het leven vanuit *Tao*, vanuit het Ene.

Er zijn een paar paradoxen die de aandacht verdienen, namelijk de nummers 49, 67, 68. Zij geven uitstekende handreikingen over de mentale houdingen waarmee we conflicten kunnen oplossen en voorkomen.

Teh, deugd, en Shàn, goedheid

In de volgende paradoxen komen we de Chinese tekens tegen van *Teh*, deugd, en van *Shàn*, goedheid. Ze spelen daarin een grote rol. Wat wordt ermee bedoeld?

Het teken 德 *Teh* wordt soms gezien als de projectie van *Tao* in de praktijk, vaak vertaald als *deugd*: de (zichtbare) manifestaties van de grote *Tao*. Alle uitingen van deugd kunnen we zien als alle mogelijke emanaties van *Tao*. (Waar het teken *Teh* in de paradoxen voorkomt, hebben we een superscript ‘1’ gezet.)

Het teken 善 *Shàn* wordt meestal vertaald met het woord ‘goed’, maar het is veel meer dan wat wij in het Westen verstaan onder het begrip ‘goed’. Het is uiterst belangrijk om hier een beter beeld van te krijgen bij het opbouwen van een juiste levenshouding. Naast de algemeen genoemde betekenis van ‘goed’ en ‘gunstig’ heeft *Shàn* de diepere betekenis van: *handelingen die voortvloeien uit inzicht en een innerlijke morele kracht*. Dit beeld wordt in de gehele *Tao Teh Ching* opgebouwd. (Waar het teken *Shàn* hieronder voorkomt, staat een superscript ‘2’.)

Paradox 49, waarin *Teh* en *Shàn* een essentiële rol spelen, luidt als volgt:

Paradox 49

De wijze heeft geen vooringenomenheid.

Hij is zich bewust van de behoeften van anderen.

Ik ben goed² [*Shàn*] voor mensen die goed² zijn.

**Ik ben ook goed² voor mensen die niet goed² zijn,
omdat deugdzaamheid¹ [*Teh*, het leven van *Tao*] goedheid is.**

Ik heb vertrouwen in mensen die trouw zijn.

**Ik heb ook vertrouwen in mensen die ontrouw zijn,
omdat deugd¹ trouw is.**

Het hart als de hemel.

Het idee is dat als je van nature goed bent, je goed bent in alles wat je doet en niet alleen als het jou uitkomt. Dus: ook goed zijn voor mensen die niet goed zijn. Dat is een heel belangrijk idee.

Maar je zult wel anders handelen in elke situatie. Je doet wat in de verschillende situaties het beste is voor degene die het betreft, vanuit je diepere inzicht, vanuit je innerlijke morele kracht. Want goedheid, *Shàn*, houdt ook inzicht en morele kracht in. Alleen dan ben je immers in staat de beste hulp te geven, afgestemd op het individu in *zijn* situatie. Hetzelfde idee geldt ook voor vertrouwen: niet alleen vertrouwen hebben in mensen die trouw zijn, maar ook in hen die niet trouw zijn, want deugd (*Teh*) is trouw.

De laatste regel van deze paradox wordt op heel veel manieren vertaald. ‘*Het hart als de hemel*’ betekent sinds de oudheid de ultieme eenheid met de hemel. Als je leeft volgens deze gedachten van goedheid en deugd, ben je mentaal in de sfeer van de hemel, ondanks dat je tussen alle aardse prikkels verblijft. In *De Bhagavad Gītā* lezen we dat Krishna alle werelden en wezens doordringt en er niettemin van gescheiden blijft.⁽³⁾ Het wordt mooi gezegd in de Bijbel: wees in de wereld,

maar niet van de wereld.⁽⁴⁾

De volgende paradox die ons kan helpen om tot de vereiste mentale houding te komen, is paradox 68. Let erop dat ook hier viermaal hetzelfde teken (Shàn) voor ‘goedheid’ wordt gebruikt, zoals ook gebeurde in paradox 49.

Paradox 68

Een goede² soldaat is niet gewelddadig.

Een goede² vechter is niet boos.

Een goede² overwinnaar is niet trots.

Een goede² leider blijft achter.

Dit is de kracht van niet-dwingen.

Dit is bewegen met Tao, niet ertegenin.

Dit zijn zeer belangrijke mentale aspecten, die we in gedachten moeten houden. Een volgende paradox die ons kan helpen is paradox 67, over ‘de drie schatten’.

Paradox 67

Maar ik heb drie schatten:

mededogen,

zelfbeheersing en

nederigheid.

Met mededogen vind je moed.

Met zelfbeheersing vind je vrijgevigheid en

met nederigheid word je groot.

Laat deze los en het pad glipt weg.

Conclusie

Misschien komen een paar van de genoemde uitgangspunten wat te idealistisch over; toch zullen we zo dicht mogelijk bij het ideaal moeten komen, en dat bereiken we door geen concessies te doen. Elke handeling om conflicten op te lossen, zal in het belang van de Universele Broederschap moeten zijn. Elke oplossing zal op termijn iedereen moeten dienen, en ons helpen om in vrede en harmonie te leven, met respect voor allen.

We proberen met deze gedachten niet om de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens te verbeteren, maar wel om het begrip Universele Broederschap als een belangrijk *uitgangspunt* in te brengen. Ook willen we laten zien dat karmische gevolgen op meerdere gebieden worden opgebouwd, en dat die karmische gevolgen alle op termijn zullen uitwerken.

Ik hoop dat het bovenstaande duidelijker heeft gemaakt dat conflicten alleen opgelost kunnen worden vanuit de juiste mentaliteit, het juiste denken. Zolang de manier van denken niet veranderd wordt, zal elke poging om tot een oplossing te komen gedoemd zijn om te stranden, omdat de aanpak al de zaden voor een volgend conflict in zich draagt. De zaden zullen dan alleen tijd en voeding nodig hebben om weer tot uitbarsting te komen.

Herman C. Vermeulen

Referenties

1. Herman C. Vermeulen, ‘Licht op ... Wij zijn altijd in balans, maar is het de balans die we willen?’ Artikel in: *Lucifer*, jaargang 46, nummer 4, augustus 2024, p. 106-110.
2. Veel belangrijke citaten hierover staan in: *Lucifer*, jaargang 44, nummer 2/3, april-juni 2022, themanummer ‘Ieder mens een vredestitel’.
3. *De Bhagavad Gītā*, vele edities, hoofdstuk 9, sloka 4.
4. *Bijbel, Johannes* 17:16-18.

Je ziet wat in jezelf leeft

Staar je niet blind op wat zichtbaar is

Het is dit jaar 150 jaar geleden dat de Theosophical Society werd gesticht. Het doel is kortweg om universele broederschap te realiseren. Wat heeft deze impuls nu, na 150 jaar gebracht? Het perspectief van die vraag is bepalend voor het begrip van het antwoord. Dat klinkt nog wat abstract, in dit artikel leggen we dit uit.

Kerngedachten

» De uiterlijke wereld als geheel is slechts een weerspiegeling van wat zich innerlijk, op 'onzichtbare' gebieden, afspeelt.

» Als je alleen met het 'uiterlijk oog' op korte termijn kijkt, ontgaat je veel van de innerlijke oorzaken die je zelf in dit en vorige levens hebt gelegd.

» Je ziet wat je in jezelf hebt ontwikkeld, wat in jezelf leeft.

Dit jaar vieren we het feit dat 150 jaar geleden de Theosophical Society werd gesticht door H.P. Blavatsky in opdracht van haar Leraren. Mevrouw H.P. Blavatsky vormde slechts het kanaal voor deze spirituele impuls. Het eigenlijke initiatief kwam van de Loge van Wijsheid en Mededogen. Deze Loge is een samenwerkingsverband van mensen die veel verder gevorderd zijn dan de gemiddelde mens in de menselijke evolutie. Maar de leden van deze Loge vertragen hun eigen evolutie om ieder die na hen komt te helpen. Dat doen zij onder andere door op gezette tijden boodschappers te sturen die iets van de Oude Wijsheid of Theosofia verspreiden in een poging de wereld meer mededogend, wijs en vredig te maken, om universele broederschap te activeren. De stichting van de Theosophical Society in 1875 is een van de continue reeks cyclische impulsen geweest die de Loge van Wijsheid onderneemt ten behoeve van de mensheid.

Wat heeft deze impuls nu, na 150 jaar gebracht? In onze lezingen van

januari tot en met mei 2025 staan we hierbij stil.⁽¹⁾ Eigenlijk is dat nog maar een klein begin. De betekenis van deze impuls wordt nog altijd behoorlijk onderschat. Er is wijsheid bekendgemaakt die in duizenden jaren daarvoor verborgen is gebleven. Een wijsheid die oplossingen biedt voor alle problemen in ons leven en in deze wereld. Een wijsheid waarmee ieder zijn medemensen en zichzelf voor veel valkuilen kan behoeden en zo lijden kan besparen. Een wijsheid die dus veel meer aandacht verdient in de wereld van nu!

Maar het is goed om deze vraag 'wat heeft deze impuls gebracht?' zelf ook onder de loep te nemen, omdat het perspectief van die vraag bepalend is voor ons begrip van het antwoord. Dat klinkt nog wat abstract, in dit artikel leggen we dit uit.

Theosofen verenigen

De Theosophical Society is gesticht om universele broederschap in de praktijk te brengen. Nu zijn er wereldwijd talloze mensen bezig om

de wereld te verbeteren. Ze werken voor een ideaal, beschermen, helpen of onderwijzen anderen en laten zich door niets en niemand tegenhouden. Hoezeer de wereld ook tegenstribbelt, ze vinden altijd weer opnieuw de kracht om door te gaan, en geven niet op.

Deze mensen zijn overal te vinden en zij vormen een inspiratie voor hun omgeving. In zekere zin zijn zij de ware Theosofen, omdat zij theosofisch leven, bewust of niet. Deze mensen zijn er altijd al geweest. De oprichting van de Theosophical Society biedt de gelegenheid voor deze mensen om zich te verenigen, om zich gezamenlijk voor universele broederschap in te zetten, om meer wijsheid op te doen en problemen bij de wortel aan te pakken. Zo kunnen zij zelf een kern van actieve broederschap vormen die zich langzaam maar zeker uitbreidt.

Er zijn mensen, zowel beginnende leden van de Theosophical Society als belangstellenden die zich door de Theosofie laten inspireren, die soms wanhopig zijn. Bij hen sluipt soms het idee of gevoel binnen dat doorbraken of veranderingen uitblijven. Wat niet vreemd is, want als we in de huidige wereld om ons heen kijken, dan zien we helaas nog heel veel onrecht, geweld, haat en onvrede. Zij gaan twifelen of wat ze doen wel zin heeft, of een betere wereld wel haalbaar is en vragen zich af: waar blijven de zichtbare resultaten? In dit artikel leggen we uit dat je alleen in jezelf het antwoord op deze vraag kunt vinden: je ziet alleen wat je in jezelf hebt ontwikkeld, wat in jezelf leeft. Als je uitgaat van de wetten der Natuur en die levend maakt in je leven, dan is er niets meer om wanhopig van te worden.

Hoe ons bestaan zich vooral in het onzichtbare afspeelt

Ons denken is nog niet ontwikkeld tot een volmaakt inzicht. Daardoor zien we de wereld door een beperkte bril. Het is voor de gemiddelde mens nog moeilijk om de beperking in te zien van bepaalde denkbeelden over de werkelijkheid. Daarom is er in deze wereld veel focus op wat uiterlijk waarneembaar is, wat zichtbaar is. Dat is ergens vreemd, omdat het merendeel van ons leven zich vooral in het onzichtbare afspeelt. Ga maar na. Wat we daadwerkelijk zien met onze zintuigen is een minieme dwarsdoorsnede van de werkelijkheid. Het spectrum van kleuren dat we met onze ogen waarnemen, is maar een klein stukje van een oneindig spectrum aan trillingen. Wat we waarnemen op een moment is een fractie later alweer vervlogen en geschiedenis geworden. Wat de meeste mensen als het nu of de tegenwoordigheid zien,

is slechts een minieme dwarsdoorsnede van de eeuwige duur.

Ook in het leven van alledag is wat we doen voor een groot deel onzichtbaar. De gedachten die we denken, de kennis en ervaring waar we ons handelen op baseren, waar we over communiceren, beloftes die we doen. Al komt het niet tot uitdrukking, dat wil niet zeggen dat het niet bestaat.

Daarmee is wie we zijn eveneens voor een groot deel onzichtbaar. We zijn niet meer het kind dat we waren. Hoe we zijn opgevoed is niet meer waar te nemen. De keuzes die we in het leven hebben gemaakt, zijn uiterlijk niet meer zichtbaar. Toch zullen maar weinig mensen ontkennen dat ze kind zijn geweest, dat ze een bepaalde opvoeding hebben gehad en dat hun keuzes in het leven hen gemaakt hebben tot wie ze nu zijn.

De uiterlijke wereld weerspiegelt de innerlijke gebieden

Volgens de Theosofie is ons karakter een optelsom van ons denken en handelen uit zowel dit leven als dat van daarvoor. We zijn geen onbeschreven blad als we ons weer belichamen, we erven onszelf uit vorige levens. De Theosofie stelt namelijk dat er één absolute Werkelijkheid is, die voorafgaat aan al het gemanifesteerd, beperkt zijn. Het grenzenloze Ene Leven doorstroomt de gehele kosmos, van het allerkleinste tot het allergrootste dat we ons kunnen voorstellen, zichtbaar en onzichtbaar. Er zijn universele Wetten der Natuur in de levende Kosmos, zoals cycliciteit en de wet van Karma of oorzaak en gevolg. Deze wet stelt dat elke handeling, een in karakteristiek overeenkomend gevolg voortbrengt. En dat geldt ook voor 'handelingen' als het denken van een gedachte, ook al is het effect daarvan niet (direct) zichtbaar.

De Theosofie leert ons ook dat het leven zich manifesteert in hiërarchieën van spiritueel naar materieel, van innerlijk tot uiterlijk. Zoals gedachten tot handelingen kunnen leiden en zich naar het uiterlijke gebied bewegen, zo is de uiterlijke wereld als geheel een gedeeltelijke weergave van wat zich innerlijk, op 'onzichtbare' gebieden, afspeelt. Dingen gebeuren nooit toevallig, ze komen altijd voort uit eerder gelegde oorzaken.

Wij mensen vormen slechts een van de vele stadia van bewustzijn in de oneindige reeks. Wij leren ons bewustzijn te richten van het uiterlijke gebied naar steeds meer innerlijke gebieden, zoals het denkgebied. Planten en dieren zijn bijvoorbeeld meer gericht op het direct instinctief reageren op wat er in hun uiterlijke wereld op ze afkomt.

Wij mensen zijn daarentegen lerende om te reflecteren op die ervaringen, leren vooruit te denken en kunnen met die gedachten vervolgens de uiterlijke wereld naar onze hand zetten.

Wij mensen werken dus vanuit een onzichtbaar innerlijk denkgebied in dit uiterlijke zichtbare gebied.

Betekent dit alles dat we dan toch maar dingen moeten geloven, omdat zoveel zich op onzichtbare gebieden afspeelt? Nee, want je kunt net zo goed onderzoek doen naar de realiteit achter de uiterlijke verschijnselen, achter wat zichtbaar is. Door te leren om niet zozeer met het 'uiterlijk oog', naar de uiterlijke zaken te kijken, maar met het 'innerlijk oog' te zien, te kijken naar de oorzake-lijkheid hiervan. Dat wil niet zeggen dat we de wereld die we met onze zintuigen waarnemen ontkennen, maar dat we met ons denkbewustzijn die wereld heel anders interpreteren. In plaats van de uiterlijke wereld als enige werke-lijkheid te zien – het bekrompen idee van 'wat je niet ziet, bestaat niet' – gaan we begrijpen dat deze het uitvloeisel is van een kracht die erachter of erin of erdoor werkt.

Aan de hand van een bekend Zen-verhaal beschrijft Gottfried de Purucker in lijn hiermee drie stadia van het zien van Waarheid.⁽²⁾

Het verhaal vertelt hoe iemand van het werkelijkheid toekennen aan het zichtbare via het onzichtbare naar het

beseft komt dat zichtbaar en onzichtbaar samensmelten. Als hij op onderzoek uitgaat, ziet hij in het begin de bergen en de rivieren slechts als de bergen en de rivieren. Dan beseft hij op een gegeven moment dat de bergen de bergen niet zijn en de rivieren, de rivieren niet. Ze zijn slechts veranderlijke uiterlijke verschijnselen die voortkomen uit een achterliggende onzichtbare kracht, bewustzijn. Een kracht die werkelijker is en die we het levende bewustzijn kunnen noemen. Maar dan beseft hij dat, hoewel de bergen en rivieren veranderlijke verschijnselen zijn, ze niet los staan van de achterliggende kracht, die in feite nergens niet is en zich in elk wezen, elk atoom kleedt, en in essentie ook dat atoom is. Met het innerlijk oog ziet hij dat alles in feite één is, zichtbaar en onzichtbaar.

Je ziet wat je in jezelf hebt ontwikkeld, wat in jezelf leeft

Theosofie helpt ons met dat innerlijk oog te leren kijken. Door universele waarheid aan te reiken die keer op keer is – en steeds opnieuw wordt – getoetst door mensen die ons daarin voorgaan. De Theosofie leert ons dat we integraal deel zijn van het Al. Alle gebieden leven dus ook in ons, van spiritueel tot mentaal, van psychisch tot stoffelijk. En deze kunnen we dus in onszelf onderzoeken. We kunnen die ideeën zelfstandig toetsen. Neem bijvoorbeeld de wet van Karma of oorzaak en gevolg. Deze wet zegt dat elke handeling een gevolg zal hebben, die gelijk is in karakteristiek aan de handeling. Die karakteristiek van een handeling is vaak samengesteld. Als je kracht uitoefent op een voorwerp, zul je puur op fysiek gebied een tegenkracht voelen die daaraan gelijk is. Maar waar we doorgaans niet bij stilstaan, is dat ook al onze karakteristieken daarbij een rol spelen. Is het 'voorwerp' bijvoorbeeld de schouder van een mens waar je je hand oplegt, dan speelt daarbij natuurlijk ook het motief mee. Is het bijvoorbeeld een uiting van affectie of van afkeuring? Zonder dat dit gepaard hoeft te gaan met woorden, zal dit bij de ontvanger afhankelijk van een van de motieven al een daarmee verband houdende gevoelsreactie teweegbrengen. En de handeling gaat bovendien gepaard met allerlei gedachten, op het mentale gebied. Zo vindt er op allerlei gebieden een wisselwerking van krachten, van acties en reacties plaats. Soms direct, soms uitgesteld. Zo kun je een reactie op iets wat je gezegd hebt, soms pas veel later te horen krijgen. En zo vinden bepaalde gevolgen ook pas plaats in volgende levens.

Als je niet uitgaat van deze wet, zul je veel zaken die schijnbaar toevallig plaatsvinden gewoon accepteren en

er verder niet over nadenken. Je gaat dan misschien wat minder snel bij jezelf te rade als iemand op een bepaalde manier op je reageert.

Ga je wel uit van deze wet, dan kun je op zoek gaan naar patronen. Je gaat er dan namelijk van uit dat er een samenhang te vinden is in alles wat je meemaakt. Je zal dan eerder gaan onderzoeken welke karakteristieken ten grondslag liggen aan bepaalde gebeurtenissen en ook vanuit welke karakteristieken je reageert of zou willen reageren.

Kortom, wat je ziet en hoe je het interpreteert, is afhankelijk van hoe ruim je beeld van de werkelijkheid is. Je kunt slechts dat deel van de oneindige werkelijkheid herkennen, dat je hebt onderzocht en als waar hebt ervaren.

Als je actief bezig bent om de eenheid van het leven in te zien, zul je eerder kansen zien om deze eenheid ook in de praktijk waar te maken. Je ziet wat je in jezelf hebt ontwikkeld, wat in jezelf leeft. Zoals een timmerman met timmermansogen de wereld inkijkt. De universele ideeën worden langzaam maar zeker steeds meer levend in jezelf, en je gaat ze steeds meer verwezenlijken. Het onzichtbare wordt zichtbaar. Je neemt patronen waar, je herkent universele wetmatigheden, die anderen totaal ontgaan.

Als je vanuit dit begrip van innerlijke oorzaken leeft, zul je ook begrijpen waarom sommige dingen in een dag rijpen en andere zaadjes meerdere levens nodig hebben om te ontkiemen. Als je ziet dat het zo werkt, dat dingen veranderen van binnen naar buiten, dan trap je ook niet zo snel in de valkuil dat je zult hechten aan zichtbare resultaten als gevolg van het innerlijke werk. Zoals *De Bhagavad-Gītā* zegt: pas op dat de vrucht van de handeling niet verdwijnt door je eraan te hechten.⁽³⁾ Het advies: handel, zonder te handelen. Oftewel, zonder gehechtheid aan het resultaat. Zoals Lao-tse zegt: de wijze doet niets,

maar laat niets ongedaan. Vergeet jezelf in het werken aan je idealen.

Hulp vanuit innerlijke gebieden

Als je werkt vanuit dit vertrouwen op de universele wetmatigheden, de *Dharma* of Wet, vanuit de wetenschap dat als je je best doet, dit vroeg of laat vruchten zal afwerpen, hoe ver de verwerkelijking van het ideaal ook weg lijkt, dan zal niets je weerhouden. En je zult ervaren dat je niet alleen staat. Je bent nooit alleen als je jezelf ook niet als alleen gedraagt, als je steeds handelt vanuit het besef dat je een bent met anderen. Als je jezelf vergeet, kun je niet alleen zijn. De paradox is, zoals onze theosofische Leraar Gottfried de Purucker schrijft: "door jezelf te vergeten, zul je je Zelf vinden". En met dit Zelf met hoofdletter, ofwel ons Hoger Zelf, wordt het kanaal bedoeld naar hogere innerlijke bewustzijnsgebieden, van waaruit er altijd inspiratie stroomt, die we soms ontvangen als intuïties van wijsheid en mededogen.

We startten dit artikel met de vraag: 'wat heeft deze impuls nu, na 150 jaar gebracht?' Ieder die de idealen van de Theosofie tot leven brengt in zijn eigen leven, stelt deze vraag op een gegeven moment niet meer, omdat hij of zij zelf een uitdrukking van de impuls geworden is.

Referenties

1. Terug te kijken via onze website (www.blavatskyhouse.org) en ons YouTube-kanaal (<http://youtube.com/@theosophicalsocietypointloma>), waarop je een playlist kunt vinden van ons hele seizoen 2024-2025.
 2. G. de Purucker, 'Drie stadia van het zien van Waarheid'. Artikel in: *Lucifer*, jaargang 25, april 2003, nr. 2, p. 50-55.
 3. *De Bhagavad-Gītā*. Bijvoorbeeld in hoofdstuk 2, sloka 47-51.
-

De dharma van politici

Hoe hervormen we de democratie

Wil democratie goed functioneren, dan zouden politici op respectvolle wijze met elkaar van gedachten moeten wisselen teneinde tot wijs en rechtvaardig beleid te komen. Helaas! Het parlement is vaak het strijdtoneel van elkaar vliegen afvangende politici, waarbij ze, in plaats van hun eigen ideeën voor het voetlicht te brengen, die van anderen scherp bekritisseren. Daarbij vallen ze zelfs regelmatig de politicus zelf aan, in plaats van zijn ideeën.

Veel mensen hebben genoeg van deze tot niets leidende polarisatie. Is er een alternatief? Kan de Theosofie helpen dat alternatief te vinden?

Natuurlijk is een democratie verre te verkiezen boven een autoritair systeem, waar meningen worden onderdrukt en een kleine groep alle macht en rijkdom heeft. Toch kleven er ook nadelen aan de democratie, iets wat Plato 2500 jaar geleden al duidelijk maakte.

Kwalijk is het als je je eigen visie als absolute eis gaat zien die moet worden ingewilligd. Nog kwalijker is het als je alleen maar streeft naar eigenbelang of het belang van de groep die je vertegenwoordigt. In extreme vormen krijg je dan een samenleving die uit losse groepen bestaat, die op geen enkele wijze met elkaar willen of kunnen samenwerken. Niemand wil bij het maken van beleid het standpunt van de ander meewegen, mede omdat men vreest dat de eigen kiezers elk compromis als verraad aan het eigenbelang opvatten. Zo dreigt een land onbestuurbaar te worden. Hoe kom

je uit deze impasse?

Je komt daar niet uit door het eigen standpunt voortdurend te herhalen en het standpunt van de ander af te kraken. Je zou naar iets moeten zoeken dat ons verenigt, iets waar elke burger in de samenleving een warm gevoel bij krijgt, waardoor gemeenschapszin ontstaat. Zo'n ideaal moet boven de emotie uitstijgen, want emoties hebben geen duurzaamheid. Denk maar aan het Nederlands voetbalelftal, dat bij velen wel een gevoel van verbondenheid geeft, maar bij de eerste verloren wedstrijd is dat gevoel als sneeuw voor de zon verdwenen.

Het voorbeeld van Aśoka

Waar vinden we een duurzaam gemeenschappelijk ideaal? Kunnen we misschien iets leren van het verleden?

Een inspirerend voorbeeld is de grote keizer Aśoka, die drie eeuwen voor

Kerngedachten

» Democratie functioneert goed als we ons verantwoordelijk weten voor het wel en wee van iedereen.

» Het filosofisch-religieuze idee van dharma was voor koning Aśoka het bindmiddel om in zijn uit verschillende groepen bestaande rijk een besef van verbondenheid en eenheid te kweken.

» Het idee van Universele Broederschap kan het cement zijn in een gepolariseerde wereld.

het begin van onze jaartelling leefde. Hij wist van het grote Mauryarijk, dat grote delen van het huidige India en Pakistan besloeg, een welvarend en harmonieus land temaken. Hoewel de omstandigheden toen anders waren, en we wegens gebrek aan historische feiten niet over een volledig beeld beschikken, geeft wat we van zijn regeerperiode weten een hoop inspiratieve stof tot nadenken. Ook in Aśoka's tijd was de samenleving sterk verdeeld. Niet alleen waren er verschillende etnische bevolkingsgroepen, elk met hun eigen gewoonten, taal en cultuur, er waren tevens talloze verschillende religieuze gemeenschappen. Oppervlakkig beschouwd waren er drie religies: het Hinduïsme, het Jāinisme en het Buddhisme. Het Hinduïsme echter was niet slechts één godsdienst, maar bestond uit een groot aantal verschillende scholen, die, vanwege over de tijd ontstane misvattingen over de essentie, elkaar soms tegenspraken. Je zou het enigszins kunnen vergelijken met de verschillende hedendaagse christelijke kerken, zoals de katholieke, orthodox protestantse en evangelische kerk. Daar zijn weer talloze vertakkingen uit ontstaan. We weten dat dit christelijke geloof vaak geen enkele garantie was voor harmonie en samenwerking. Denk maar aan de gewelddadige strijd tussen katholieken en protestanten in Ierland.

De religieuze bewegingen in het rijk van Aśoka werden *pasanda* genoemd. Aan het hoofd ervan stonden gezaghebbende mystici of Brahmanen, de priesters, degenen die de heilige boeken lazen en daar een specifieke interpretatie van op nahielden. Zij hadden volgers uit de lagere 'kasten'. Aśoka beschouwde de Jains en Buddhisten ook als een *pasanda*.

Er was dus een zeer gedifferentieerde samenleving, want elk van de *pasanda*'s had zijn eigen specifieke geloofsovertuiging, zijn eigen beleid, zijn eigen leefregels, die vaak sterk afweken van die van de andere godsdienstige groepen.

Hoe kon Aśoka in deze sterk verdeelde samenleving een besef van eenheid kweken?

Dharma

Aśoka staat bekend als een buddhistische koning, maar ik denk dat dit niet juist is. Hij is een koning van een groot rijk, die als persoon aanhanger is van de leer van Buddha. En dat is wat anders dan een buddhistische koning. Als Aśoka een buddhistische koning zou zijn geweest – let wel: we gebruiken 'buddhistisch' in de betekenis van een religie – had hij nooit zoveel etnische en religieuze groepen kunnen verenigen. Om daartoe in

Koning Aśoka.

staat te zijn, zocht hij een gemeenschappelijk element in al die groepen: een religieus en sociaal ideaal, dat de essentie was van al de *pasanda*'s. Dat ideaal noemde hij *dharma*, een bekende term in zowel het Hinduïsme als in het Buddhisme.

Nu wordt de leer die Buddha verkondigde ook wel de *dharma* genoemd, vandaar de conclusie dat Aśoka een buddhistische koning was. Maar zoals Aśoka het woord 'dharma' gebruikte – of eigenlijk sprak hij van *dhamma*, want hij drukte zich uit in de volkstaal en niet in het Sanskriet – oversteeg hij de leer van één bepaalde religie, en kreeg zijn boodschap een universeel karakter.

Het woord 'dharma' is afgeleid van de Sanskrietwortel *dhri*, dat 'ondersteunen' betekent. Het kan vertaald worden met de synthese van ware religie, filosofie en wetenschap, maar ook met rechtvaardigheid en plicht. Het duidt ook op de regels van de samenleving en zelfs van de Kosmos. Het is, met andere woorden, de WET. Aśoka gebruikte de *dharma* als bindmiddel in de samenleving. Dat moest bij iedereen duidelijk gemaakt worden. Daarvoor liet hij, verspreid door het hele land, op reusachtige pilaren en op rotsen teksten graveren. In die pilaren en rotsinscripties richtte hij zich tot de religieuze leiders van de *pasanda*'s, en soms ook direct tot de bevolking. Aldus gaf hij praktische implicaties van de *dharma*. Zo liet hij bijvoorbeeld op een pilaar noteren:

Dharma is verheven! Maar wat is dharma? (Het omvat) weinig kwaad, veel goed, mededogen, vrijgevigheid, waarachtigheid en zuiverheid.⁽¹⁾

De Topra pilaar in Delhi, India heeft inscripties in het Brahmi- en Nagari-schrift.

En op een andere inscriptie lezen we:

Want nobele daden van dharma en het naleven van dharma bestaan hieruit: dat mededogen, vrijgevigheid, waarachtigheid, zuiverheid, zachtaardigheid en goedheid onder de mensen zullen toenemen.⁽²⁾

Deze omschrijvingen van dharma heeft bij sommigen de indruk gewekt, dat Aśoka geen juist begrip had, omdat dit woord in het Buddhisme vooral duidt op de leer van Buddha. Er is weliswaar een edict waarop een boodschap staat die bestemd is voor de *Sangha* (de buddhistische gemeenschap van monniken),⁽³⁾ maar de meeste edicten zijn voor iedereen. Ze zijn geschreven in begrijpelijke taal en hebben een sterk educatief karakter. Aśoka wil de mensen opvoeden, hun iets leren. De onderdanen worden op hun plichten gewezen: kinderen jegens hun ouders, volwassenen jegens de gemeenschap. Er wordt gepleit voor *ahimsa* (geweldloosheid). Er wordt aangemoedigd een eind te maken aan dieroffers, ja, dieren respectvol te behandelen. De aanhangers van de verschillende pasanda's wordt geadviseerd de religie van de ander te bestuderen, want dan begrijp je je eigen religie beter.

Blijkens een edict is Aśoka erachter gekomen dat de dharma veel beter door overtuiging dan door regelgeving tot resultaat leidt.⁽⁴⁾ In het grote land reizen ambtenaren – *dharma-mahamatras* – worden ze genoemd – die mensen moesten aanmoedigen tot en begeleiden bij het vervullen van de dharma. En dat behelste zeker niet alleen religieuze aangelegenheden: er was een sociaal netwerk, waardoor voedsel werd getransporteerd naar delen van het rijk waar

een tekort dreigde. Overal langs wegen waren ziekenhuizen, zowel voor mensen als dieren. Er is een edict dat mensen oproept bossen te respecteren en niet ongebreideld hout te hakken.⁽⁵⁾

Dergelijke ethische oproepen kunnen alleen effect sorteren als degene die ze doet, ze zelf ook naleeft. Zo is er een edict waarin wordt gezegd dat Aśoka niet meer jaagt – gewoonte onder de rāja's van zijn tijd – en dat er geen dier meer in zijn keuken komt.⁽⁶⁾ Hij wordt de monnik-keizer genoemd, vanwege zijn sobere levensstijl.

Sommige teksten van de edicten zijn in het Grieks en staan langs de grenzen van het grote rijk waar Griekse koninkrijken zich bevinden: de dharma werd niet alleen beperkt tot het eigen rijk.

Drieëntwintig eeuwen na dato is het onmogelijk vast te stellen of de dharma inderdaad het cement was, dat de samenleving bij elkaar hield, maar enkele objectieve verslagen van Griekse reizigers die door het Mauryarijk trokken, spreken van een bijzonder harmonieuze en rechtvaardige samenleving, waar op de deuren geen slot zat omdat er geen dieven waren.⁽⁷⁾

De dharma van onze tijd

Natuurlijk kun je het beleid van koning Aśoka niet kopiëren naar onze tijd. Daarvoor zijn de uiterlijke omstandigheden te verschillend. Niettemin zou het de uitdaging van onze politici moeten zijn, ons een programma voor te houden, waarin ze ons laten zien hoe zij tot een samenleving denken te komen, die door een *gemeenschappelijk ideaal* geschraagd wordt. Het moet een ideaal zijn waar de verschillende 'overtuigingen' of denkrichtingen van onze tijd – de liberalen, sociaaldemocraten, christenen, moslims, enzovoort – onmogelijk 'nee' tegen kunnen zeggen, en die in alle gelaagdheden van de samenleving doordringt.

Welk ideaal zou dat kunnen zijn? En hoe geven we het vorm?

Welnu, we hoeven het *woord* 'dharma' niet te gebruiken, maar we kunnen wel het *beeld* uitwerken wat het zou betekenen als een land vanuit dharma geregeerd wordt. Het best werkt dat wanneer er een religieus besef is dat mensen doet inzien, dat achter de verscheidenheid van levensuitingen een, wellicht vaag gevoelde maar toch als realiteit ervaren, eenheid schuilgaat. Maar zelfs als dat besef er niet is, kan iedereen begrijpen dat samenwerking en het erkennen van de relaties die tussen mensen bestaan, een veel betere garantie zijn voor een rechtvaardige en gelukkige samenleving dan wanneer we als aparte indivi-

duen zelfzuchtig door het leven gaan.

Samenwerking betekent dat iedereen zijn bijdrage moet en kan leveren. Men wordt door anderen daartoe in staat gesteld. Iedereen heeft het recht zijn eigen specifieke karakteristieken te ontplooiën en die in te brengen ten behoeve van het belang van de hele samenleving.

Uiteraard moet dit in een complexe samenleving als de onze vertaald worden naar de structuren van de maatschappij, maar wel moet elk beleid, elk partijprogramma, dienstbaar zijn voor de hele samenleving. Als beleidsmakers echter deze basisprincipes in zichzelf tot levende krachten laten groeien, vinden ze ongetwijfeld de middelen om de complexe samenleving veel eenvoudiger te maken. De ingewikkelde wetgeving van nu is het gevolg van politieke strijd om deelbelangen. En ze is bovendien vaak gebaseerd op wantrouwen, waardoor allerlei clausules en uitzonderingen in wetten worden aangebracht. Een bron van inkomsten voor juristen en advocaten.

Voorbeeldfunctie

Er is nog een belangrijk element dat politici zich niet of onvoldoende realiseren. Dat is dat hun gedrag een sterke invloed uitoefent op burgers. Er is al vaker op gewezen dat de ruwe omgangsvormen in het parlement en de ruziënde sfeer tussen politici zijn weerslag hebben in de samenleving. Er zijn politici die het aantal allochtonen problematisch vinden. Er wordt gesproken over een asielcrisis. Als daar in giftige termen over gedebatteerd wordt, sijpelt die haatpraat door naar de samenleving. Gedachten kunnen zich net als ziektekiemen snel verspreiden.

Als dan op 20 september jongstleden extreem rechtse groepen de politie aanvallen, de Hitlergroet brengen, vernielingen aanrichten op het Binnenhof en bij het partijgebouw van een politieke partij, dan vragen diezelfde politici zich vertwijfeld af waar dat geweld vandaan komt. Als ze meer oog voor de samenleving hadden gehad, hadden ze geweten dat in sommige kringen de bereidheid tot geweld al lang broeide en dat deze politici zelf daartoe hebben bijgedragen. Verschillende onderzoekers en instanties, zoals de AIVD, hadden politici over het dreigende geweld van deze extremistische groepen kunnen inlichten. Dit politieke geweld komt niet plotseling uit de lucht vallen. Het is gedurende jaren gevoed, mede door de ruzies en de verbale agressie in de Tweede Kamer.

Natuurlijk moeten de politici de klachten van inwoners serieus nemen. Ze zouden oprecht moeten proberen die samen met de bevolking op te lossen. Als je iets belooft

of toezegt, dan moet je dat ook waarmaken. Iets beloven met de verwachting dat dit electorale winst oplevert, terwijl je weet dat die belofte niet waargemaakt kan worden, zal de onrust alleen doen toenemen. Dat geldt ook voor wetsvoorstellen, waarvan je van tevoren kunt inschatten dat die nooit in werking zullen treden omdat ze tegen de grondwet ingaan. Zeg ook wat niet mogelijk is. Daarom: wees eerlijk. Vertel wat mogelijk is en wat niet. Zoek met je collega-politici en met de bevolking naar oplossingen. Wees transparant in je beleid.

Universele broederschap

Ten slotte nog een heel belangrijke vraag: hoe kunnen politici deze ethische principes verkondigen? Aśoka had edicten waarop hij zijn boodschap kwijt kon, in onze moderne maatschappij hebben we andere middelen. Allereerst moeten alle politici deze ethische principes zelf *leven*. Helaas zien we dat sommige politici hun eigen wetten niet serieus nemen. Je geeft dan een negatief voorbeeld dat wordt overgenomen. Je kunt dan niet verwachten dat het appèl op anderen tot resultaat leidt. Aśoka *leefde* zijn beleid.

Welke kernbegrippen moeten politici gebruiken om hun beleid te communiceren? Je komt dan vaak uit op termen als solidariteit, respect voor elkaar, verdraagzaamheid. Maar wellicht zijn deze termen ietwat versleten. Een term als mededogen is zeker geschikt, maar voor velen heeft die term een emotionele en zweverige connotatie. Voor ons heeft ze die zeker niet, maar we hebben gemerkt dat velen dat woord als zoetsappig opvatten.

Zouden we niet, in plaats van het voor onze cultuur onbekend dharma, een begrip als *Universele Broederschap* kunnen gebruiken? Wie zou daar tegen kunnen zijn? Het spreekt ieders verantwoordelijkheidsbesef aan. Het sluit aan bij het eerste artikel van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens en bij het eerste artikel van de Nederlandse Grondwet. Bovendien geeft het bijvoeglijk

naamwoord ‘universeel’ aan dat die samenwerking en verbondenheid niet ophouden bij de landsgrenzen. Asoka stuurde zijn medewerkers naar andere landen om de dharma te verkondigen en daarmee vriendschap en vrede te bewerkstelligen onder verschillende naties. Ons land kan eenzelfde inspiratieve invloed op de wereldsamenleving uitoefenen.

Zou het niet mooi zijn, als het begrip Universele Broederschap het bindmiddel in onze samenleving was? Hoe inspirerend zou het zijn als juist in deze verkiezingstijd politici niet de nadruk leggen op de verkiezings*strijd*, maar uitlegden dat Universele Broederschap de basis is voor een gelukkige en rechtvaardige samenleving.

Verantwoordelijkheid van de burger

Het welzijn van een land bevorderen is niet slechts de plicht van politici. Zeker niet. Feitelijk zijn zij niets anders dan de representanten van het volk, en vertolken zij de mentaliteit van de burgers.

Democratie betekent niet alleen dat je om de zoveel tijd naar de stembus gaat. Ze houdt vooral in dat de burger zich verantwoordelijk voelt voor alles wat er in het land gebeurt. Als je het idee van Universele Broederschap onderschrijft, dan heb je ook de plicht na te denken hoe dat idee het best geïmplementeerd kan worden. Die plicht noemen we ook wel het praktiseren van *burgerschap*. We zaaien allemaal gedachten die bijdragen aan het mentale klimaat waarin de verschillende politieke stromingen kunnen gedijen. Je hebt allereerst een plicht in je eigen leven, in de omgang met je vrienden, familie en collega's, maar ook ten aanzien van het landsbestuur. Welke politicus heeft je vertrouwen? Van wie denk je dat hij de hierboven opgenoemde principes het best en het wijst kan uitdragen? Wie is in staat bij de bevolking dat samenbindende idee van broederschap in woord en daad over te brengen?

De gang naar de stembus is slechts een van de plichten van burgers, zeker ook voor Theosofen.

De Theosofie staat weliswaar boven de partijen, maar dat neemt niet weg dat iedereen, ook Theosofen, hun verantwoordelijkheden hebben in de samenleving, die ze uiteraard naar eer en geweten moeten uitoefenen.

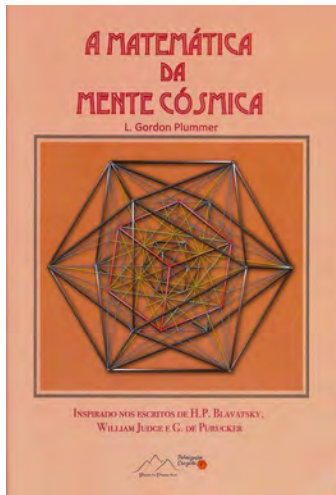
In de ‘brief van de Mahā-Chohan’ worden Theosofen opgeroepen ‘de arena’ te betreden.⁽⁸⁾ Ze moeten hun theosofische inzichten niet slechts voor hun studiegroepen bewaren, maar deze inbrengen in het publieke debat. Immers, de Theosofie schijnt een helder licht op alle maatschappelijke issues, waardoor die in een ander perspectief komen en de oplossingen feitelijk voor het

opraperen liggen.

Vanuit dit perspectief is het je onthouden van de theosofische visie op de samenleving hetzelfde als iemand met dorst een glas water weigeren. We zouden dat toch niet willen!

Referenties

1. Pilaar-edict 2. Zie voor de teksten op de verschillende pilaar- en rotsinscripties: *The Edicts of King Ashoka*. Bron: <https://www.cs.colostate.edu/~malaiya/ashoka.html>.
 2. Zie ref. 1. Pilaar-edict 7.
 3. Zie ref. 1. Kleine rots-edict 3.
 4. Zie ref. 1. Pilaar-edict 7.
 5. Zie ref. 1. Pilaar-edict 5.
 6. Zie ref. 1. Rots-edict 87. Aangehaald in: Kenneth Morris, *Golden Threads in the Tapestry of History*. San Diego, Point Loma Publications, 1975, p. 80.
 7. ‘De enige brief van de Mahā-Chohan.’ Opgenomen in: *Lucifer*, winter 1979, p. 122. (Zie ook: https://theosophy.wiki/en/Maha_Chohan_Letter).
-

De achtergronden van Gordon Plummer's boek *The Mathematics of the Cosmic Mind*

Op 1 juni 2024 werd de Portugese vertaling van *The Mathematics of the Cosmic Mind* van L. Gordon Plummer gepresenteerd door een groep Braziliaanse Theosofen. Hierbij gaven twee sprekers van de Theosophical Society Point Loma een inleiding met achtergrondinformatie over de auteur. Daarnaast werd op laagdrempelige wijze de relatie tussen wiskunde en Theosofie toegelicht, waardoor de waarde van het boek duidelijk werd gemaakt. Dit onderwerp is ook voor de lezers van *Lucifer – de Lichtbrenger* een kennismaking waard.

Kerngedachten

» Het boek *The Mathematics of the Cosmic Mind* is een van Gordon Plummer's hoofdwerken. Hij benadrukt daarin dat je altijd moet uitgaan van de universele theosofische ideeën en van daaruit de processen in de Natuur moet onderzoeken.

» Alles wat bestaat, ontplooit zich op basis van spirituele prototypen, ideale patronen die zich wiskundig laten beschrijven als getallen, getalsverhoudingen en regelmatige figuren. Deze patronen kunnen overal in de Natuur worden herkend, waarbij het ideaaltype hoogstens wordt *benaderd*, omdat alle wezens in de natuur *zich ontwikkelende* wezens zijn en dus nooit absolute perfectie bereiken.

Het verheugt ons bij te dragen aan deze presentatie van de Portugese vertaling van het buitengewone boek *The Mathematics of the Cosmic Mind*, geschreven door Gordon Plummer.⁽¹⁾ In dit boek legt Gordon Plummer niet alleen een aantal belangrijke theosofische leringen uit, maar laat hij ook zien hoe je de cosmische relaties kunt herkennen in de Gulden Snede en de vijf Platonische lichamen. Dit boek is volgens ons van grote waarde voor alle mensen die geïnteresseerd zijn in de relatie tussen Theosofie en wiskunde. Daarom beschouwen we deze vertaling in het Portugees als een waardevolle stap in de wereldwijde verspreiding van Theosofie. Onze lezing bestaat uit twee delen. Eerst vertellen we enkele interessante feiten over de auteur en zijn achtergrond, en van welke personen Gordon Plummer zijn kennis en

inspiratie heeft gekregen. In deel twee volgt een mooi voorproefje van het zeer interessante onderwerp van dit boek. Daarbij wordt ingegaan op vragen als: wat is filosofische wiskunde? En hoe herkennen we de cosmische relaties in alle processen in de Natuur? Dit alles natuurlijk in het licht van de Universele Wijsheid, de Theosofia.

Levensloop van Gordon Plummer

Er zijn veel interessante dingen te zeggen over het leven van Gordon Plummer. Gordon Plummer werd in 1904 geboren in Point Loma, Californië, waar in die tijd het hoofdkwartier was van de Point Loma Theosophical Society. In dit hoofdkwartier werden veel mensen, niet alleen volwassenen maar ook kinderen, getraind in het praktisch leven van de Theosofie. Wonen in Point Loma betekende een versnelling van je spirituele groei, in de mate waarin je er klaar voor was. De specifieke kwaliteiten van mensen als Gordon Plummer kregen alle kans om optimaal tot hun recht te komen.

Gordons vader, Fred Gordon Plummer, was geograaf en had een verantwoordelijke baan bij de *United States Forestry Service*. Hij gaf een krachtige impuls aan het natuurbehoud in de VS, door natuurreservaten te creëren.

De kleine Gordon had een zwakke gezondheid, maar had ook een sterke wil en een grote nieuwsgierigheid. Zijn interesse in Theosofie werd aangewakkerd door zijn moeder, die hem al voorlas uit *De Geheime Leer* van Blavatsky toen hij nog maar een jaar of tien was. Over de sterren, de planeten en de hiërarchieën van hogere wezens bijvoorbeeld.

Gordon Plummer doorliep de Rāja-Yoga school die was opgezet door Katherine Tingley in Point Loma, van klein kind (kleuterschool) tot theosofische universiteit. Door zijn slechte gezondheid kon hij niet deelnemen aan veel van de buitenactiviteiten. De extra tijd die hij overdag had, besteedde hij enthousiast aan wiskunde en astronomie. Toen hij volwassen was, werd hij zelf leraar in deze vakken, in de Rāja-Yoga school. Hij onderwees zijn leerlingen op een manier die jongeren erg aansprak.

In zijn latere leven gaf Gordon Plummer talloze lezingen in verschillende landen. Hij was ook leraar op Californische scholen en op vele 'schoolkampen'. Hij gebruikte niet alleen zijn wiskundige en theosofische kennis, maar ook zijn vaardigheden met goocheltrucs. Hij liet zijn publiek zelf nadenken over allerlei raadsels. Door de jaren heen bezocht hij ook vele theosofische centra wereldwijd om zijn lezingen te geven, waaronder twee lezingen die hij gaf in ons hoofdkwartier in Den Haag, in 1989.

Hij was toen al 85, maar dat was niet te merken. En bijna niemand realiseerde zich dat Gordon Plummer altijd rekening moest houden met een lichamelijke handicap waarmee hij geboren was: hij kon door één oog helemaal niets zien, en door zijn andere oog maar een klein beetje. Maar dat heeft hem nooit tegengehouden, en hij ging door met het verspreiden van Theosofie, op zijn unieke

manier, tot op hoge leeftijd. Gordon stierf in 1999 op 95-jarige leeftijd.

Rāja-Yoga educatie

We noemden al het hoofdkwartier van de Theosophical Society Point Loma, waar Gordon Plummer geboren is. Point Loma is een schiereiland in de buurt van San Diego, Californië. Daar stichtte Katherine Tingley, die sinds 1896 Leider was van onze theosofische organisatie, een complete leefgemeenschap.

Zij en haar opvolger Gottfried de Purucker slaagden erin om van dit hoofdkwartier een zeer krachtig centrum te maken voor de studie en verspreiding van de oorspronkelijke Theosofie, dat wil zeggen, van de leer van H.P. Blavatsky en de Meesters van Wijsheid en Mededogen.

Het doel van het centrum was altijd om de hele mensheid te dienen. Men was dus voortdurend op de buitenwereld gericht. Katherine Tingley en Gottfried de Purucker organiseerden bijvoorbeeld zeer intensieve, wereldwijde vredesmissies in de jaren voorafgaand aan de Eerste en Tweede Wereldoorlog. Ze deden ook veel voor gevangenen en streden voor de afschaffing van de doodstraf. Er woonden in de hoogtijdagen zo'n 500-600 mensen in het hoofdkwartier, van wie de helft kinderen.

Gordon Plummer doorliep, zoals gezegd, alle fasen van het Rāja-Yoga onderwijs, zoals ontworpen door Katherine Tingley. Wat hield deze Rāja-Yoga methode in? Het basisprincipe is, dat je kinderen en jonge mensen behandelt als reïncarnerende mensen, met hun eigen bagage aan wijsheid en vaardigheden, die ze uit hun vorige levens hebben meegenomen. Daarom was de opvoeding heel breed, heel allround, want het doel was: alle sluimerende kwaliteiten van kinderen naar boven halen op een harmonieuze en mededogende manier.

Dus niet alleen hun geestelijke en intellectuele kwaliteiten, niet alleen hun vermogen om behulpzaam samen te werken in een groep, maar ook een breed scala aan uiterlijke vaardigheden, waaronder kunst, drama, muzikale en fysieke training. De meisjes deden net zoveel aan sport als de jongens, wat in die tijd heel vooruitstrevend was. Er was nooit sprake van competitie: er werden geen cijfers gegeven en er werden geen straffen of uiterlijke beloningen gegeven. Net zoals dat nu gebeurt op het *Golden Link College*, de school van Vic Hao Chin in Filippijnen. Elke leerling werd gezien als een uniek individu, dat moest worden begeleid op zijn eigen pad van ontwikkeling. Bovenal moedigden de leraren hun leerlingen aan om zelfstandig te denken, om dingen zelf te onderzoeken.

De nadruk lag dus niet op dingen uit het hoofd leren, maar op onderzoek en toepassing; niet alleen op leren uit boeken, maar ook voor een groot deel op leren in de praktijk: door te helpen met het verbouwen van groenten, zingen in het koor, spelen in de orkesten en toneelstukken, en het observeren van de sterren. Enzovoort.

De leraren van de Rāja-Yoga school onderwezen zelden of nooit technische Theosofie, ze hielden nooit lezingen over reïncarnatie of evolutie, maar probeerden hun theosofische inspiratie te laten doorschijnen in alles wat ze deden. Wie waren nu Gordon Plummerts grootste inspiratiebronnen? Zoals hij zelf zei, waren dat Katherine Tingley, Gottfried de Purucker en professor Fred Dick.

Aanleg voor wiskunde

Het was professor Dick, zijn leraar astronomie en wiskunde, die Gordon Plummer sterk aanmoedigde om zich in deze onderwerpen te verdiepen. Als kleine jongen zag Gordon Plummer professor Dick eens over het terrein lopen met een icosaeëder (een ruimtelijk figuur dat gevormd wordt door 20 identieke gelijkzijdige driehoeken) onder zijn arm. Dat fascineerde Gordon mateloos. Uiteindelijk trad hij in de voetsporen van Dick en werd hij zelf astronoom en wiskundeleraar. En mede door de kennis die hij van G. de Purucker kreeg, ontwikkelde Gordon Plummer zich tot een uniek theosofisch denker en expert op het gebied van wiskundige symboliek. *The Mathematics of the Cosmic Mind* is een van zijn belangrijkste boeken.

In zijn benadering van het ontsluiten van de natuur combineert Gordon Plummer de visie van de Theosofie met die van de wetenschap, en in het bijzonder met die van de wiskunde. De oorsprong van wiskunde, in de oudheid, is gebaseerd op de cosmische wetten en patronen. Daarom is wiskunde een van de sleutels tot een groeiend besef van de spirituele Eenheid van al het Leven en de cosmische wetten die uit die Eenheid voortvloeien.

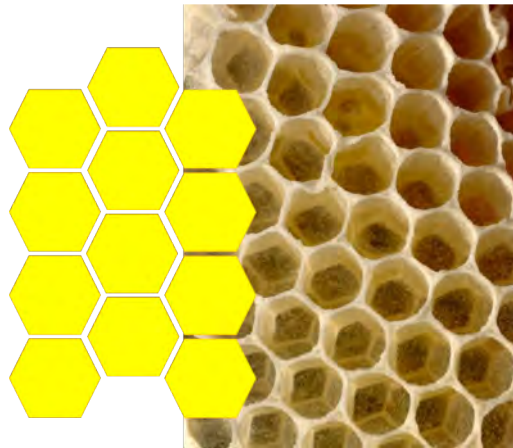
Gordon Plummer benadrukt dat je altijd moet uitgaan van de universele ideeën en wetten die in de Theosofie worden uiteengezet en van daaruit moet onderzoeken hoe ze in de ons omringende fysieke natuur kunnen worden herkend — en niet andersom. In zijn boek legt hij een relatie tussen wiskunde en de structuur en ontwikkeling van de *levende* Cosmos. De titel van het boek geeft al aan dat hij uitgaat van een bewustzijn op cosmisch niveau, dat zich manifesteert en uitdrukt volgens wiskundige patronen. Hij noemt dit bewustzijn achter het gemanifesteerde universum de 'Cosmic Mind', het 'Cosmisch Denkvermogen'.

Filosofische wiskunde als gereedchapskist

Zijn boek is een theosofische verkenning van *de aard der dingen*, waarbij wiskunde als 'gereedschap' wordt gebruikt. Omdat het boek gaat over Theosofie *en* wiskunde, zonder een lange, inleidende uitleg, is het van belang om van tevoren enige basiskennis van beide onderwerpen te hebben of te vergaren, voordat je het boek bestudeert.

Het woord 'wiskunde' is afgeleid van het Griekse woord 'máthema', dat betekent: wetenschap, kennis of leren. Het boek gaat niet over *praktische* wiskunde zoals de meeste mensen het kennen: wiskunde als een formele wetenschap die patronen en structuren bestudeert, die je kunt gebruiken om bijvoorbeeld technische problemen op te lossen. Nee, het gaat over filosofische wiskunde.

Filosofische wiskunde is – net als Theosofie – gebaseerd op bepaalde stellingen en axioma's. *Die* wiskunde geeft een beschrijving van de *ideale* grondpatronen en structuren die alle levende wezens in de Cosmos navolgen — hoewel ze die patronen nooit perfect kunnen uitdrukken. Zie bijvoorbeeld de constructie van een bijenkorf, gebaseerd op zeshoeken, die echter niet helemaal perfect zijn. Filosofische wiskunde vertegenwoordigt de grondpatronen van hoe het universum zich ontvouwt van binnen naar buiten, op welk schaalniveau van de Cosmos dan ook: *zo boven, zo beneden*.

Grondpatronen beschreven in wiskundige termen

Die grondpatronen kunnen – naast het beschrijven in woorden – duidelijk worden gemaakt door wiskundige symbolen te gebruiken, zoals geometrische vormen, getallen en getalsverhoudingen. Deze grondpatronen hebben betrekking op de oorsprong, structuur, processen en bestemming van het leven. En ook op de plaats van de mens daarin; het verwijst naar zelfkennis. We zullen nu slechts *enkele* voorbeelden van wiskundige grondpatronen

verkennen die gemakkelijk te herkennen zijn in de gemanifesteerde natuur.

Voordat we verder gaan is het goed te zeggen dat de voorbeelden en illustraties in dit artikel vaak niet uit het boek van Gordon Plummer zijn gehaald, maar uit andere bronnen, omdat het ons doel is om een algemene schets te geven van de relatie tussen Theosofie en wiskunde — en daarmee van de *achtergronden* van het boek.

Harmonie in grondpatronen

Oude filosofen, zoals de Pythagoreeërs, hadden een duidelijk idee over het ontstaan van de Cosmos, gebaseerd op het beginsel van Harmonie. Harmonie in wiskundige taal werd als volgt uitgelegd: het drukt zich uit in een gelijkmatige en numerieke overbrugging van *schijnbare* tegengestelden, zoals bijvoorbeeld Geest en Stof.

Wat bedoelen we daarmee? Dat er tussen het hoogste en laagste punt van een hiërarchische eenheid tussenliggende 'lagen' zijn, die — als het goed is! — harmonisch op elkaar zijn afgestemd. Zoals ook in de Mens — als het goed is! — zijn spirituele, mentale, astrale en fysieke delen in harmonie met elkaar functioneren. Dat is natuurlijk het ideaalplaatje. Maar wij allen kunnen het proberen te benaderen.

Getallen en getalsverhoudingen drukken harmonie uit

In de gemanifesteerde wereld worden de vormen van lichamen — zoals het onze — bepaald en begrensd door getallen en vooral door getalsverhoudingen. Dit is op zich heel logisch. Denk bijvoorbeeld aan een marathonloper. 'Ergens' is er een optimale verhouding tussen de totale *lichaamsmassa* en de *spiermassa* van de hardloper. *Getalsverhoudingen* zijn dus bijzonder interessant als uitdrukking van Harmonie in de natuur. De Gulden Snede is een voorbeeld van zo'n harmonische verhouding. In het kader 'De Gulden Snede' beschrijven we wat deze is, en hoe die in twee cirkels te herkennen is.

Gulden Snede en Fibonacci-reeks

De Gulden Snede komt overal in de natuur voor. In de bouw van zeesterren en vijfhoekige stervruchten is de Gulden Snede te zien. We zien het ook in allerlei verhoudingen van het menselijk lichaam. Voorbeelden zijn: de lengteverhouding hand — onderarm en 'de Vitruviusman' zoals afgebeeld door Leonardo da Vinci.

De Gulden Snede kan ook worden herkend in de patronen van cyclische groei: in de vorm van spiraalvormige sterrenstelsels, de nautiluschelp en de staart van de kameleon.

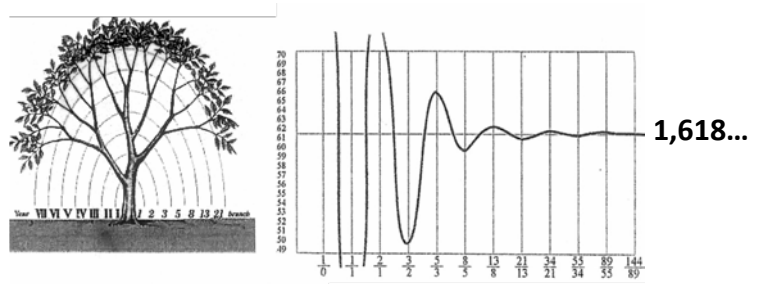

Gulden Snede en cyclische groei

De groei van een boom is ook een interessant voorbeeld. Een boom wil dat elk blad de zonnestralen kan opvangen voor een optimale fotosynthese. Een boom doet dat door tijdens elke jaarlijkse groeicyclus het aantal takken en twijgen op een geordende manier te laten toenemen.

Bij bepaalde soorten bomen, zoals de es, kun je in de eerste jaren — door te tellen — gemakkelijk zien dat het aantal takken en twijgen het wiskundige patroon van de zogenaamde Fibonacci-getallenreeks volgt. Dit betekent dat elk getal van de reeks wordt gevormd door de 2 voorgaande op te tellen: 0, 1, 1, 2, 3, 5, 8, 13, 21, enz. Op deze manier neemt het aantal takken en twijgen jaarlijks toe. Na een aantal optellingen benadert de verhouding van twee opeenvolgende getallen in de Fibonacci-reeks de Gulden Snede. Door de takken en twijgen te tellen kun je dus schatten hoe oud de boom is!

Getallenreeks van Fibonacci:
0, 1, 1, 2, 3, 5, 8, 13, 21, 34, 55, ...

De Gulden Snede

De Gulden Snede, ook wel bekend als de Gouden Ratio, en vaak aangeduid met φ (phi), is een wiskundige verhouding die ongeveer gelijk is aan 1,618. Deze ontstaat wanneer een lijnstuk zodanig wordt verdeeld in twee delen, dat het langere deel gedeeld door het kortere deel gelijk is aan de gehele lengte gedeeld door het langere deel.

Dat levert – in onze menselijke beleving – esthetisch fraaie verhoudingen op, die vaak in de natuur voorkomen. In dit artikel noemen we meerdere voorbeelden van zijn uitingen in de natuur. In dit kader willen we laten zien dat de Gulden Snede op een symbolische, wiskundige manier *zeer fundamentele processen van bewustzijn* uitdrukt. We noemen twee voorbeelden.

Bij de twee voorbeelden hieronder moeten we ons wel realiseren, dat we spreken over de *grondpatronen* van de kosmos. In hoeverre wezens, waaronder wij mensen, zich wel of niet afstemmen op die grondpatronen, bepalen ze zelf. Dat hangt af van hoe ze hun vrije wil inzetten.

1) Verhoudingen tussen niveaus van bewustzijn

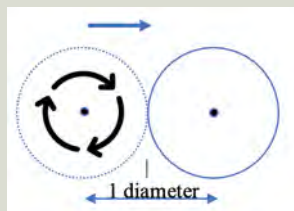
Volgens de Theosofie leeft alles. De totale kosmos bestaat uit een grootse samenwerking van wezens. Elke kosmos – er zijn er vele – komt voort uit een Eenheid, een eenheidstoestand. Vanaf de geboorte van die kosmos in de super spirituele gebieden, ontrolt het kosmische leven zich stapsgewijs, van de meest spirituele tot de minst spirituele groepen wezens. Het bewustzijn drukt zich uit in steeds materiëlere vormen. De wezens die *relatief* verder zijn ontwikkeld, vormen steeds de basispatronen waar de wezens die *relatief* minder ver ontwikkeld zijn, zich naar richten. Maar dat is een relatieve zaak, want de ‘lagere’ wezens zijn op hun beurt de ‘hogere’ wezens voor nog ‘lagere’ wezens. En dat herhaalt zich zo de vele niveaus van de kosmos af. Vandaar het oude mystieke axioma: zo boven, zo beneden. Herinner u daarbij, als we spreken over ‘het volgen van de basispatronen’: er is op elk gebied sprake van vrije wil, *overeenkomstig* dat gebied. Daarbij drukt de eenheid van de kosmos zich uit als de *harmonische* samenwerking van alle niveaus van wezens. En dát laat de Gulden Snede zien. Zie de wiskundige beschrijving aan het begin van dit kader. Het totale lijnstuk staat symbool voor de kosmische Eenheid van leven, die samengesteld is uit een relatief langer deel (symbool voor ‘het hoger ontwikkelde’) en een korter deel (het relatief ‘lagere’). Het ‘hoger ontwikkelde’ verhoudt zich daarbij harmonisch (volgens de Gulden Snede) tot de Eenheid en drukt de ‘grondtoon van Eenheid’ uit. En vervolgens verhoudt het relatief ‘lagere’ zich daarbij weer harmonisch (volgens de

Gulden Snede) tot het ‘hoger ontwikkelde’.

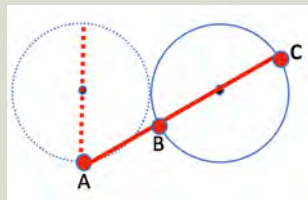
Er is dan sprake van daadwerkelijke harmonie, als de grondtoon van Eenheid op alle niveaus van leven in de kosmos wordt uitgedrukt, dat wil zeggen ten opzichte van het geheel en ten opzichte van elkaar. Dat nu laat de Gulden Snede zien: de gehele lengte gedeeld door het langere deel (de harmonische afstemming van de hoger ontwikkelde wezens op de totaliteit van leven) is dezelfde verhouding, herhaalt zich, als het langere deel gedeeld door het kortere deel (de harmonische verhouding tussen de relatief lagere en relatief hogere wezens). Zo boven, zo beneden.

2) Cyclische ontwikkeling

Het tweede voorbeeld dat we willen noemen, is het feit dat de Gulden Snede *cyclische ontwikkeling* uitdrukt. Dat kunnen we ons wiskundig zo voorstellen. We gaan uit van een cirkel, die naar rechts rolt, tot hij naast zijn oude positie staat, zoals in de onderstaande figuur is weergegeven. Deze beweging is het symbool voor ‘één ontwikkelingscyclus verder’.

De cirkel staat na deze beweging precies op 1 diameter afstand van zijn oude positie.

In de *beginpositie* had de lijn die vanuit basispunt A door het middelpunt van de cirkel ging, tot aan de andere rand van de cirkel (de gestippelde rode lijn), de lengte van zijn diameter (lengte ‘1’). *Na één cyclus* is de lijn die begint in het basispunt A en door het nieuwe middelpunt gaat naar de andere rand van de cirkel (de doorgetrokken rode lijn) langer dan 1 geworden, en wel precies volgens de verhouding van de Gulden Snede. Dit voorbeeld is door Gordon Plummer uitgewerkt in zijn boek.

Om met een voorbeeld aan te geven hoe belangrijk die Gulden Snede-verhouding is: als alle lichaamsdelen gedurende dezelfde ontwikkelingscyclus met deze zelfde factor groeien, blijven steeds dezelfde onderlinge verhoudingen in een compleet lichaam gehandhaafd.

De Gulden Snede wordt ook gebruikt in de architectuur als harmonische verhouding. Zie: de plattegrond van een Griekse tempel en het VN-gebouw in New York.

Regelmatige veelvlakken ('Platonische lichamen')

Een volgend voorbeeld van grondpatronen vinden we in de ruimtelijke wiskunde, met name de vijf regelmatige veelvlakken, meestal de *Platonische lichamen* genoemd, omdat Plato ze noemde in zijn *Dialogen*. Er zijn er vijf, en ze worden in het plaatje hieronder afgebeeld.

Wat kenmerkt deze regelmatige veelvlakken? Ze hebben alle een *even* aantal vlakken. Hun vlakken hebben een van de volgende drie vormen: driehoek of vierhoek of vijfhoek (met gelijke zijden). Alle vlakken hebben dezelfde grootte. Alles bij elkaar geeft it de figuur een perfecte symmetrie. Er zijn, zoals gezegd, slechts vijf van deze regelmatige veelvlakken: de tetraëder, octaëder, kubus ('hexaëder'), dodecaëder en icoesaëder. In de figuur hieronder zie je het aantal vlakken, hoekpunten en randen van elk.

Regelmatige veelvlakken of 'Platonische lichamen'					
					
Vlakken	4	6	8	20	12
Hoekpunten	4	8	6	12	20
Randen	6	12	12	30	30

Gordon Plummer laat in zijn boek zien, aan de hand van illustraties, dat deze vijf regelmatige veelvlakken niet los van elkaar staan. Integendeel, ze komen wiskundig (dat wil zeggen ruimtelijk) gezien uit elkaar voort, ze *emaneren* uit elkaar, waarbij steeds het 'kind' zijn 'ouder' volledig omsluit, op een volmaakt symmetrische manier. Alsof de ouder door zijn kind volmaakt wordt 'verpakt', omringd. En zo ook bij de volgende stappen in de emanatiereeks.

Enkele stappen hierin zijn weergegeven in de onderstaande illustratie, uit Gordon Plummer's boek.

Ditzelfde principe van emanatie, van het uitrollen, het ontvouwen van innerlijk naar uiterlijk, is van toepassing op de geboorte van een Cosmos: het achtereenvolgens naar buiten vloeien van de spirituele, mentale, astrale en fysieke wereld uit de ene cosmische essentie.

We verwijzen naar zijn boek voor verdere informatie daarover; waar we nu op willen wijzen is dat Plato gelijk had *dat deze veelvlakken de prototypes zijn voor de uiterlijke natuur*. In de natuur zijn de regelmatige veelvlakken gemakkelijk te *herkennen*, zoals in de structuur van *atomen* (moleculen met een tetraëder structuur) en *mineralen* van pyriet (met de structuur van kubus, dodecaëder of icoesaëder).

Maar ze hebben ook overeenkomsten met de Mens, het Zonnestelsel en het Universum, als symbolen ervan. Laten we eerst eens kijken naar de overeenkomst met de Mens.

Overeenkomst met de Mens

De *kubus* kan worden opgevat als een voorstelling van de volledig gemanifesteerde Mens binnen het Zonnestelsel.⁽²⁾ In *De Geheime Leer* kunnen we lezen dat de figuur van

de opgevouwen kubus in verbinding met de cirkel een kruis wordt, of de Tau-vorm, en de bevestiging van de cirkel aan het kruis resulteert in het Egyptische levenskruis (of Ankh): het symbool van de Mens, voortbrenging en leven.⁽³⁾ In het Egyptische Dodenboek zien we het Egyptische Kruis met twee armen die zich uitstrekken naar een Zon. Dit symboliseert *de Mens die zich openstelt voor de stralen van zijn innerlijke spirituele Zon*.

En er zit nog meer symboliek achter de kubus: de totale som van alle hoeken is $6 \times 360 = 2.160$ graden. Dit getal komt overeen met de evolutieperiode van de mensheid in jaren gedurende een zogenaamde 'Messiaanse cyclus': de verschuiving van het nachteveningspunt (equinox) met één teken van de dierenriem.

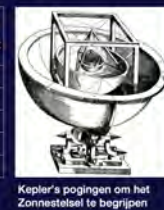
Overeenkomst met het Zonnestelsel

In de Theosofie wordt het Zonnestelsel beschouwd als een groot *levend* organisme, waarvan de onderdelen in een harmonieuze relatie met elkaar functioneren. Het Zonnestelsel bestaat uit meerdere 'werelden' of 'sferen', van verschillende geaardheid, die elkaar doordringen. De Pythagoreeërs spraken daarom van 'de Harmonie der Sferen'.

Astronomen, zoals Johannes Kepler, zochten eeuwen geleden intuïtief naar een 'logische' structuur van het Zonnestelsel, gebruikmakend van de regelmatige veelvlakken van Plato. Zie de schets van Kepler, aan de rechterkant van de illustratie rechtsboven.

Maar zo bleek het niet in elkaar te zitten, ontdekte Kepler zelf: de verhoudingen tussen de verschillende planeetbanen laten zich niet op die manier beschrijven. Maar als we uitgaan van de *omlooptijden* van de planeten rond de Zon, dan blijkt dat Kepler er met zijn intuïtieve idee niet zo ver naast zat. Als we de verhoudingen van die omlooptijden vergelijken, dan kunnen we zien dat ze overeenkomen met het aantal vlakken van de vijf Platonische

Relatie planetaire omlooptijden met regelmatige veelvlakken		
	Verhouding (in ronde getallen)	Komt overeen met het aantal vlakken van regelmatig veelvlak
Mercurius : Aarde	4:1	Tetraëder
Mars : Jupiter	6:1	Kubus
Mercurius : mars	8:1	Octaëder
Aarde : Jupiter	12:1	Dodecaëder
Venus : Jupiter	20:1	Icosaëder

lichamen, zoals je kunt zien in de tabel links in de bovenstaande figuur.

Overeenkomst met de Cosmos

In zijn Dialoog *Timaeus* stelde Plato in de 4e eeuw voor Christus al dat: 'Het Universum is gebouwd op de geometrische figuur van de dodecaëder'. In 2003 opperden wetenschappers dat het heelal de vorm van een dodecaëder zou kunnen hebben. Dit was het laatste voorbeeld.

Tot slot

Gordon Plummer's boek laat de relatie zien tussen wiskunde en Theosofie: de structuur en ontwikkeling van alle wezens in de Cosmos is gebaseerd op één universele set grondpatronen. Er is 'eenheid in verscheidenheid'. Gordon Plummer raadt ons aan om een brede, universele visie op het leven op te bouwen waarin alle details hun natuurlijke plaats in het geheel zullen vinden. Theosofie, die gebaseerd is op de *wezenlijke aard der dingen*, kan ons helpen deze brede visie op te bouwen en ons de sleutels geven tot duurzame oplossingen voor alledaagse problemen. We hopen dat het bestuderen van het boek van Gordon Plummer een *bron van inspiratie* zal zijn!

Referenties

1. L. Gordon Plummer, *The Mathematics of the Cosmic Mind. A study in mathematical symbolism*. Wheaton, Illinois, Theosophical Publishing House, 1970; vertaald in het Portugees: L. Gordon Plummer, *A Matemática da Mente Cósmica*. Projeto Pioneiros do Movimento Teosófico, Brasil, 2024.
2. Zie ref. 1, Engelse editie, p. 26.
3. H.P. Blavatsky, *The Secret Doctrine. Volume II*. Vele edities, p. 600 (originele Engelse editie).

Over de aard van kosmische invloeden

Over astrologie, deel 3

Kerngedachten

» Alle wezens in de kosmos, van alle niveaus van bewustzijn, wisselen onophoudelijk invloeden uit. Wat een wezen gewaarwordt van een bepaalde kosmische invloed, hangt af van zijn specifieke ontvankelijkheid ervoor.

» Elke invloed is oorspronkelijk een 'emanatie' van het bronwezen, bestaande uit een stroom ondergeschikte wezens. Zo'n stroom heeft een kracht-kant en een substantie-kant.

» Elke constellatie, Zon, planeet en mens draagt alle twaalf fundamentele kosmische karakteristieken in zich. Alle twaalf zijn voortdurend actief, waarbij in elk wezen een of meer domineren.

» De kosmische invloeden zijn er in een bijna grenzenloos aantal mogelijke verhoudingen. Elke invloed is een *neutrale* kosmische kracht die voor eigenbelang gebruikt kan worden, of ten bate van al wat leeft.

Dit is het derde artikel in onze serie over de basisprincipes van de aloude Astrologie, een diepzinnig onderdeel van de Universele Wijsheid. In dit artikel bespreken we de aard van de kosmische invloeden en hoe die op ons individuele mensen inwerken. We bespreken de karakteristieken van de hemelse zodiak, de Zon, de heilige planeten, onze eigen planeet Aarde en ten slotte de zogenoemde 'huizen'. Ook gaan we in op de vraag wat onze verantwoordelijkheid daarbij is.

Grondgedachten

Om de logica van wat we gaan zeggen te zien, is het van waarde om enkele gedachten uit de eerste twee artikelen terug te halen. Bij het opbouwen van een beeld daarvan, is de fundamentele gedachte van de Theosofie altijd het ideale startpunt: namelijk, dat er een grondslag achter alle uiterlijke verschijnselen is, en dat die grondslag grenzenloos, allesomvattend is. Je kunt het een grenzenloos Levensbeginsel noemen. Alles maakt daar dus deel van uit. De consequenties hiervan zijn enorm, onder andere: heel de kosmos leeft. Oftewel, sterrenstelsels, zonnen, planeten, mensen, atomen, het zijn allemaal uitingen van *levende wezens*. En wat de wetenschap 'krachten' en 'substanties' noemt, zijn dus ook niets anders dan de uitingen van wezens, bewustzijn. Het onderwerp van dit artikel, 'kosmische invloeden' gaat over de interacties en uitwisselingen van *wezens*.

We gaan een belangrijke stap verder.

Omdat alle wezens, ook wij, inherente delen zijn van het grenzenloze Levensbeginsel, dragen we alle soorten karakteristieken en krachten in ons. In hoeverre we die potenties ook al actief gemaakt hebben, is een ander punt. Alle twaalf kosmische karakteristieken zijn in elk mens, en dus ook in ons, actief, zij het *in een individuele balans*.

Elk wezen is op een ander punt van ontwikkeling, en heeft een unieke set van die potenties daadwerkelijk actief gemaakt. Welke karakteristieken de leiding hebben, en welke juist meer ondergeschikt zijn, verschilt dus per individu.

Een volgende consequentie van de basisgedachte is dat alle wezens een onscheidbaar deel zijn van het grenzenloze en daarom innerlijk *on-scheidbaar met elkaar verbonden zijn*.

In de praktijk uit zich dit hierin: alle dingen beïnvloeden elkaar voortdurend. De natuurkundigen weten dat dit geldt voor atomen, de meteoroloog weet dat dit geldt voor onze

aardse atmosfeer, en de psycholoog en socioloog weten dat dit geldt voor de betrekkingen tussen mensen. De Theosofie zegt: het geldt overal. Het is een universeel principe.

Een andere grondgedachte van de Theosofie is, dat elk wezen zich continu wederbelichaamt, oftewel, continu de cyclus van leven en dood doorloopt: geboorte, uiterlijk bestaan (met alle waardevolle ervaringen die dat oplevert), sterven, innerlijke rust en verwerking van de opgedane lessen, en dan weer geboorte. Enzovoort. Die levensfasen doorloopt elk wezen: sterrenstelsel, ster, planeet, mens, plant, mineraal. En ook dat wordt voor een deel al door de moderne wetenschap bevestigd. Een ster bijvoorbeeld maakt een jeugdfase, een volwassenfase en een ‘afrondende’ fase mee. Dat hij dan opnieuw geboren wordt, is met de huidige wetenschappelijke middelen nog niet te bevestigen.

De kosmische invloeden zijn een leerschool

Elke ster is een voertuig van een kosmisch bewustzijn met een reikwijdte die ten minste een deel van de Melkweg bestrijkt; een planeetbewustzijn heeft ook een kosmisch bereik, maar aanmerkelijk beperkter. Wij mensen hebben een nog veel beperkter bewustzijnsbereik. Maar we kunnen onze latente grenzenloze potenties ontvouwen, en onze visie steeds kosmischer maken! En om daartoe in staat te zijn, *hebben we de stimulansen nodig van wezens die al op dat kosmische niveau werken. En dát zijn ‘de kosmische invloeden’.*

In dit artikel beschrijven we de kosmische invloeden. We zullen ons afvragen wat voor karakter ze hebben. Wij mensen leven binnen die invloeden: die vormen onze leefsfeer, of, om een term uit de biologie te gebruiken, ons ecosysteem. Die leefsfeer blijft niet altijd gelijk. In de ons omringende natuur is dat ook zo; de cyclisch terugkerende jaargetijden bieden steeds andere mogelijkheden voor de wezens die in een bos of weide leven. Ook de kosmische leefsfeer is onderhevig aan cyclische veranderingen. Alle sterren en planeten doorlopen verschillende levensfasen. Juist door die dynamiek kunnen wij innerlijk groeien, ons verder ontplooien. De kosmische invloeden vormen onze spirituele, mentale en fysieke *leerschool*.

Welke aard hebben deze kosmische invloeden? Om dat iets beter te begrijpen, gaan we eerst onderzoeken wat we bedoelen met ‘invloeden’.

Wat bedoelen we met ‘invloeden’?

Alle krachten vloeien altijd voort uit *wezens*. We zeiden al dat we dan moeten denken aan de interacties, de uitwis-

selingen, tussen wezens. Dankzij die interacties kunnen alle wezens zich ontplooien.

Laten we het beeld preciezer maken. De verschillende kosmische wezens zoals sterren en planeten beïnvloeden elkaar continu, en dat doen zij door het continu uitwisselen van enorme stromen *aan hun ondergeschikte, ‘lagere’ wezens*. Het zijn deze stromen, die wij mensen uiteindelijk als ‘krachten’ of ‘invloeden’ kunnen ervaren. We werken het beeld wat verder uit.

Een zonnewezen straalt continu een onvoorstelbaar aantal minder ver ontwikkelde wezens uit, en dan hebben we het over veel meer typen wezens dan wat wij kennen als de straling die onze telescopen van de Zon kunnen opvangen. De Zon zendt wezens uit op de goddelijke, spirituele, mentale, psychische en fysieke gebieden. Al die wezens maken een soort rondreis, maken tijdelijk deel uit van bepaalde planeten, functioneren daarin als levende bouwstenen, en komen cyclisch weer terug naar de Zon. De Zon neemt dus ook even grote aantallen lagere wezens (tijdelijk) in zijn constitutie op.

Deze stromen van wezens kun je, ‘van de buitenkant bekeken’, zien of ervaren als krachten of als substanties, stoffen. Maar elk wezen heeft altijd tegelijk een kracht en een substantiekant, want *kracht en stof zijn twee uitingvormen van hetzelfde achterliggende Leven*. Het hangt van de aard van onze zintuigen af, of we stromen wezens ervaren als kracht of als stof. Gedachten zijn stromen van etherische wezens die we, in ons denkvermogen, ervaren als ‘krachten’. Met onze fysieke zintuigen kunnen we hun lichamen, de substanties waarin zij zich kleden, namelijk niet waarnemen. Toch hebben ze ook een substantiële kant. In vergelijking daarmee is een waterstroom voor ons ‘bewegende stof’, omdat het gaat om een fysieke substantie die we kunnen zien, horen, voelen, ruiken en proeven. Tegelijk heeft water ook een kracht-kant.

De kosmische invloeden – de genoemde stromen lagere wezens – doorlopen geen willekeurige paden, maar volgen altijd het pad van de minste weerstand: ze gaan via bepaalde ‘kanalen’ naar precies die onderdelen van het zonnestelsel en van de planeten *waartoe ze zich aangetrokken voelen*.

Dit ‘aangetrokken voelen’ wordt in de natuurkunde wel beschreven als ‘er is een potentiaalverschil tussen twee punten’. Een voorbeeld daarvan is de beschrijving in de zwaartekrachtwet van Newton. Water zal, op basis van een hoogteverschil, van hoog naar laag stromen; elektrische stromen stromen van de ene naar de andere pool op basis van een potentiaalverschil, enzovoort. In een meer

diepzinnige betekenis: de meer geestelijke wezens zenden continu invloeden uit naar de minder ontwikkelde wezens. Ook daar zien we een 'potentiaalverschil'.

Waar ligt onze verantwoordelijkheid?

We zijn omgeven door invloeden vanuit andere wezens, maar *wijzelf* bepalen, bewust of onbewust, wat we ermee doen. We zijn continu omgeven met de invloeden van alle twaalf constellaties van de dierenriem, van onze Zon en vele planeten. Het is zinvol bij deze studie steeds in het achterhoofd te houden, dat we het proces van beïnvloeding als zelfstandig denkend mens voortdurend *zelf* kunnen sturen. We hebben vrije wil. We kunnen op elk moment van ons leven ons denken richten, welbewust 'een kleur geven'. Daarmee bepalen we voor welke kosmische invloeden we ons openstellen en voor welke niet. En als we ons denken leren beheersen, zijn we in staat om alle kosmische krachten, van welke aard ook, op een beheerste manier in te zetten voor edele doelen.

De opzet van ons onderzoek

Om te beginnen is het goed om even terug te halen – uit deel 2 van deze serie artikelen – wie de astrologische hoofdrolspelers zijn voor ons als aardse mensheid. Althans, de algemeen bekende hoofdrolspelers. Dat zijn: 1) de hemelse zodiak, die een zeer grote kring vormt waarbinnen ons zonnestelsel zich bevindt. Deze bestaat uit twaalf centra van emanerende krachten. Elk centrum straalt een eigen karakteristiek uit. We kennen ze als de 'Ram', 'Stier', en zo het rijtje af. Dan is er 2) onze Zon met zijn eigen twaalfvoudige zodiak. Dan zijn er 3) de zogenoemde 'heilige planeten'. Dit gaat om twaalf planetaire wezens die sterk betrokken zijn bij de voortgang van de evolutie van de Aarde. De Aarde zelf hoort er dus niet bij. Elk ervan heeft een eigen karakter, heeft ook een eigen zodiak. Elke heilige planeet is een transformator naar ons toe, van een van de twaalf zonnekrachten (en twaalf krachten vanuit de hemelse zodiak).

De volgende stap, in de volgorde van meer kosmisch naar meer lokaal, is 4) onze eigen planeet Aarde met zijn zodiak. En ten slotte komen we aan bij 5) onszelf, de individuele mens, met zijn zodiak.

Onze zodiak hebben we tot een bepaalde graad ontwikkeld en deze is meer of minder in staat om de twaalf karakteristieke krachten vanuit de kosmos te ontvangen en vervolgens weer uit te zenden, naar onze medemensen toe, en naar alle andere wezens toe.

Het feit dat elke zon, elke planeet, elk mens alle twaalf kosmische krachten in zich draagt, verklaart het feit dat elk

wezen zijn *eigen* zodiakale ring heeft. Zie hierbij ook de uitleg die we in het vorige artikel van de reeks hierover hebben gegeven.

We kunnen de vraag 'welke karakteristieken hebben de invloeden van de astrologische hoofdrolspelers?' alleen schetsmatig, door middel van hints, beantwoorden. De ware kennis hierover behoort tot de meer geheime delen van de oorspronkelijke Astrologie. Die wordt nooit openbaar gemaakt, om misverstand en misbruik te voorkomen. Maar we zullen hieronder wel hints geven.

Bij het aflopen van deze niveaus, is het goed ons steeds te herinneren dat wij mensen kinderen zijn van het grenzenloze, en daarom alles in ons dragen wat er aan karakteristieken bestaat. Zo boven, zo beneden, zo in het groot, zo in het klein. Onze zodiak is dus een afspiegeling in het klein van de grotere zodiakken in de meer kosmische lagen van de hiërarchie waarvan we deel uitmaken. Al deze karakteristieken zijn dus *ook in onszelf* actief — meer of minder ontplooid. *Anders zouden we ze niet kunnen ervaren.*

De hemelse dierenriem

Met de hemelse zodiak (of 'dierenriem') bedoelen we, zoals we in het vorige artikel van de serie hebben beschreven, de twaalf sterrengroepen die als een gordel rondom ons zonnestelsel liggen, in hetzelfde vlak als waarin de planeten bewegen. We kennen ze met de namen 'Ram' tot en met 'Vissen'.⁽¹⁾

De hemelse zodiak vervult een buitengewoon belangrijke functie ten opzichte van ons zonnestelsel. Zijn invloed vormt als het ware het basispatroon waarop alle patronen en cyclussen binnen ons zonnestelsel zijn gebaseerd, van zijn eerste geboorte af tot aan zijn toekomstige sterven. Je zou kunnen zeggen dat de hemelse zodiak ervoor zorgt, dat alle processen in het zonnestelsel volgens de universele wetmatigheden verlopen.

De edelere en grovere kant van de karakteristieken van de zodiak

We nemen vier constellaties als voorbeeld. Het Stier-karakter is praktisch, volhardend, betrouwbaar, maar kan koppig en sterk materialistisch zijn. Het Leeuw-karakter houdt in: creatief van geest, met leiderschapskwaliteiten; maar ook soms drammerig en arrogant. De dominante Schorpioen-eigenschappen zijn: vastberaden, vol ingetogen kracht. De emotionele kant van dit teken kan zich ook uiten in trots, jaloezie en neiging tot 'wrokken'. Mensen met sterke Waterman-kenmerken zijn geconcentreerd en origineel, maar kunnen ook grillig en dus onvoorspelbaar zijn. Veel meer informatie over de karakteristieken van de twaalf constellaties vinden we in elk – redelijk onderbouwd – astrologieboek. We gaan daar nu niet uitgebreid op in. Het is wel belangrijk om te onthouden dat dit zeer algemene kenmerken zijn en dat elk individu een unieke mix van *verschillende* eigenschappen heeft ontplooid, in zijn vorige levens.

Mogelijke indelingen

De twaalf constellaties kunnen op verschillende manieren worden gekarakteriseerd en ingedeeld. Eén indeling noemden we al in het vorige artikel van de reeks: er bestaan zes fundamentele kosmische krachten, waarbij elke kracht twee polen heeft, een meer spirituele en een meer materiële. En dat geeft dus weer in totaal twaalf typen, die vertegenwoordigd worden door de twaalf constellaties.

Een andere manier is de volgende: we kunnen ze indelen in vier groepen van drie, waarbij elke groep een *element* in de natuur vertegenwoordigt. Deze vier elementen worden aangeduid met 'aarde', 'water', 'lucht' en 'vuur'. Met deze termen bedoelden de oude filosofen niet letterlijk de aarde en het water (enzovoort) die wij kennen, maar vier gradaties van uiterlijk bestaan van meer etherisch tot en met meer stoffelijk.⁽³⁾ Het vuur-karakter is het meest etherisch, het aarde-karakter het meest stoffelijk.

De twaalf constellaties zijn tegelijkertijd, volgens de westerse astrologen, ook in te delen naar deze drie eigenschappen: 1) geneigd om veranderingen tot stand te brengen (dat kan doordacht en zeer ondoordacht gebeuren), 2) geneigd om stabiliteit in een situatie te brengen (of juist de gang van zaken te laten verstarren), en 3) geneigd om dingen aan te passen als dat nodig is (wat je ook kunt overdrijven). In de moderne astrologie worden de constellaties met kenmerk 1) 'hoofdtekens' genoemd, die met kenmerk 2) 'vaste tekens' en die met kenmerk 3) 'beweeglijke tekens'. Deze driedeling heeft een zekere gelijkenis met bepaalde driedelingen die we kennen uit de Universele Wijsheid, maar we moeten voorzichtig zijn om ze daaraan gelijk te schakelen (zie de voetnoot onderaan deze pagina).(*)

Als we deze indeling combineren met de indeling in vier elementen krijgen we het volgende schema:

Kosmische elementen	Drie eigenschappen, volgens westerse astrologie		
	Hoofdtekens	Vaste tekens	Beweeglijke tekens
VUUR	Ram	Leeuw	Boogschutter
LUCHT	Weegschaal	Waterman	Tweelingen
WATER	Kreeft	Schorpioen	Vissen
AARDE	Steenbok	Stier	Maagd

* Deze driedeling lijkt *voor een deel* op wat in de Theosofie bekendstaat als 'de drie eigenschappen in de Natuur': *rajas* (activiteit, leidend tot een nuttige verandering of juist tot chaos), *tamas* (doorzettingsvermogen, maar ook luiheid en slaperigheid) en *sattva* (begrip en beheersing, maar kan ook tot 'filosoferen' leiden wanneer krachtige actie nodig is). Er is een zekere gelijkenis maar er zijn ook verschillen tussen deze twee driedelingen. Zo is het zeker de vraag of we aan de beweeglijke tekens de *sattva*-eigenschappen kunnen toekennen, omdat *sattva* inhoudt dat je *boven* activiteit en passiviteit staat, er beheersing over hebt. De beweeglijke tekens staan niet speciaal bekend als 'extra beheerst'. Beheersing is mogelijk bij alle twaalf karakteristieken.

De karakteristieken van de twaalf constellaties

Het is goed te benadrukken dat deze twaalf verschillende hoofdkarakteristieken of krachten van de constellaties gelijkwaardig zijn. De ene is niet goed en de andere niet slecht. Ze zijn alleen verschillend van elkaar.

Wat zijn nu hun karakteristieken? De namen van de constellaties zijn symbolen, die ons *iets* vertellen over hun eigenschappen. Laten we een voorbeeld nemen: het Ram-karakter is initiatiefrijk en moedig, maar kan ook impulsief en roekeloos zijn. Het beeld van een ram die een krachtige stoot vooruit geeft, is in onze cultuur herkenbaar. Deze namen zijn natuurlijk meer of minder cultuurgebonden. Ze moeten je immers 'iets zeggen'.

Vroeger was een deel van die namen anders dan nu. In India was er een periode waarin gerekend werd met tien in plaats van twaalf constellaties.⁽²⁾

Een heel belangrijk punt hierbij is, dat elke constellatie een meer edele, bovenpersoonlijke kant heeft en tegelijk een kant die voortkomt uit eigenbelang en dogmatisch denken. De eerste produceert harmonie, de tweede het tegendeel, op allerlei manieren. De keuzen die wij in ons denken en doen maken, bepalen welk van die twee kanten we tot een levende kracht maken. In het kader op de vorige bladzijde, 'De edelere en grovere kant van de karakteristieken van de zodiak,' worden hiervan enkele voorbeelden gegeven.

Wie het voorgaande kader doorleest en het bovenstaande schema bekijkt, ontdekt al snel dat deze twaalf karakteristieken elkaar aanvullen *en dat juist het combineren ervan tot heilzame resultaten zal leiden* — in onszelf en bij samenwerkingen met anderen. Ook al vergt dat laatste soms veel aandacht om elkaar te begrijpen en op elkaar in te spelen. Bedachtzaamheid in combinatie met initiatiefrijkheid (op het goede moment) trekt een samenwerking op tot een hoger niveau.

Een herkenbaar simpel voorbeeld dat de vier elementen elkaar aanvullen, is ons fysieke lichaam: zonder de vaste stof van onze botten (aarde), het bloed en het lymfesysteem (water), de ademhaling (lucht) en warmteontwikkeling (vuur) functioneert het niet als een gezond geheel. Er bestaan ook diverse andere indelingen, die elk een ander aspect benadrukken. In de huidige astrologieboeken komt u bijvoorbeeld de indeling tegen in de vier seizoenen van het jaar, waarbij elk seizoen (zoals het lenteseizoen bestaande uit Ram, Stier en Tweelingen) een mini-cyclus op zich is die altijd start met een hoofdteken (Ram), zich dan stabiliseert met een vast teken (Stier) en ten slotte

een transformatie doormaakt met een beweeglijk teken (Tweelingen). Maar zoals eerdergenoemd, zijn deze artikelen niet bedoeld als astrologische handleidingen, maar om enkele theosofische achtergronden te laten zien.

De karakteristieken van ons Zonnewezen

Het gehele zonnestelsel kan gezien worden als een groots organisme, waarbinnen het Zonnewezen een centrale rol vervult. Het Zonnewezen is fundamenteel twaalfvoudig, net als elk wezen, en is de doorgever of transformator van alle twaalf krachten die uit de hemelse dierenriem ons zonnestelsel bereiken, naar alle bewoners van het zonnestelsel toe.

Het Zonnewezen heeft net als elk wezen zijn eigen, unieke karakter. Dat zonnen (sterren) elk een eigen karakteristiek hebben, drukt zich onder andere uit in de verschillende kleuren die ze hebben aan de nachtelijke hemel.

Van de specifieke karakteristieken van *onze* Zon zullen wij mensen maar weinig kunnen waarnemen, omdat we midden in zijn invloedssfeer leven, en dus geen vergelijkingsmateriaal hebben. Een vis in het zoute water van de oceaan kan zich niet het zoete water van de rivier voorstellen.

De karakteristieken van de heilige planeten

Algemeen gesproken is elk planeetwezen te zien als een onmisbaar deel van het zonnestelsel-organisme, met een unieke functie daarin. Zo heeft elk planeetwezen een grote rol bij het stimuleren en 'toezicht houden op' de geboorte, bouw en ontwikkeling van een specifiek aantal andere planeten binnen dit stelsel. Hij is er een van de 'ouders' of 'voogden' van, zagezegd.

De twaalf planeten die wij '*de heilige planeten*' noemen, zijn al die planeten die deze ouderrol vervullen ten opzichte van de Aarde.⁽⁴⁾ Elk van deze heilige planeten heeft zijn eigen karakteristiek en elk is de *transformator* van één van de twaalf invloeden vanuit de Zon, naar onze Aarde toe. Die invloeden die worden getransformeerd variëren van de meest goddelijke, via de mentale en astrale tot de meest stoffelijke.

In de tabel op de volgende bladzijde worden de zeven openlijk bekende heilige planeten genoemd. In de tabel wordt bij de zeven gezegd welk type zonne-invloed zij naar ons doorgeven.⁽⁵⁾ Er zijn nog vijf andere heilige planeten, maar die worden in deze tabel niet genoemd. Zij zijn zo geestelijk van aard, dat er enkel in besloten esoterische kring over deze vijf meer informatie werd gegeven.

Heilige planeet	Dominerend karakter van zijn invloed op de Aarde (Sanskrit-benaming)	Het overeenkomstige denkaspect in de mens (uitleg van de Sanskrit-term)
Jupiter	Aurisch hulsel (onze meest etherische grondslag)	Eenheidsbesef, bron van mededogen
Mercurius	Buddhi	Begripsvermogen, doorzien van achterliggende oorzaken
Venus	Hogere Manas	Denken dat verlicht wordt door eenheidsbesef en begripsvermogen
Saturnus	Lagere Manas	Denken dat gericht is op de uiterlijke wereld
Mars	Kāma	Begeertekracht, de kracht om dingen die je wilt, te realiseren
‘Zon’ (substituut voor een verborgen planeet)	Prāna	Denken dat zich richt op onze vitaliteit, levensenergie; de kracht om tot daden te komen
‘Maan’ (substituut voor een verborgen planeet)	Linga-sarīra, Sthūla-sarīra	Gedachten die zich richten op onze emotionele en lichamelijke natuur

Elke planeet straalt alle soorten karakteristieken uit, van goddelijk tot stoffelijk. Wat we in het schema zien is enkel de karakteristiek die, wat hun invloed op de Aarde betreft, *dominant* is. Die overheersende karakteristiek, bijvoorbeeld Kāma of begeerte in het geval van de planeet Mars, heeft op zich een *universele* en *stoffelijke* kant.⁽⁶⁾ Er bestaan immers zeer edele begeerten, zeer mededogende verlangens; en er bestaan zeer materieel gerichte, en alles daartussen. Kortom, er zijn geen ethische kwaliteitsverschillen tussen de genoemde zeven heilige planeten. Er bestaan ook geen ‘gunstige’ en ‘ongunstige’ planeten, zoals wordt beweerd in oppervlakkige astrologische rubrieken (Jupiter zou gunstig zijn, Saturnus ongunstig, bijvoorbeeld). Net als in elk mens de karakteristiek van één of meer constellaties domineren, zo domineren ook één of meer heilige planeten. Steeds als die planeten tijdens ons leven door perioden gaan waarin hun invloed op de Aarde versterkt wordt, zal dat op ons – meer nog dan voor anderen die er minder open voor staan – zijn uitwerking hebben. Dit onderwerp werken we in het volgende artikel uit.

De karakteristieken van de ‘huizen’

Volgens de hedendaagse astrologie vormen de twaalf ‘huizen’ een onderverdeling van de hemel – in hetzelfde vlak als waar de planeten en de Zon zich bevinden – in twaalf delen, op het moment dat iemand geboren wordt. Ze vormen ook een soort zodiak, rondom de individuele mens. Het beginpunt ervan, het eerste huis, begint op het

punt aan de horizon waar de hemellichamen rijzen, vanuit onze eigen positie op het aardoppervlak gezien. De huizen vormen dus een complete zodiak, en daarom staat elke planeet in één bepaald huis.

De volgorde van deze twaalf huizen staat vast, maar waar het eerste huis start en hoe groot elk segment is (hoeveel graden breed hij is), hangt af van iemands exacte geboortetijdstip en geboorteplaats, en is dus bij ieder mens anders.

Een beschrijving van de twaalf huizen, in trefwoorden.⁽⁷⁾

De twaalf huizen gaan over twaalf aspecten van ons *uiterlijk* leven. Daarbij vertoont de huizenzodiak een duidelijke overeenkomst met de hemelse zodiak. We zien hier *zo boven, zo beneden* in werking: de huizen weerspiegelen de hemelse zodiak, op de maatschappelijke en persoonlijke terreinen van het menselijk bestaan. Het derde huis gaat

bijvoorbeeld over ons netwerk van contacten met onze medemensen, en weerspiegelt daarmee de communicatieve eigenschappen van het sterrenbeeld Tweelingen, de derde constellatie; het vierde huis gaat over onze huiselijke omstandigheden en onze jeugd, en dat is weer sterk gerelateerd aan het sterrenbeeld Kreeft, de vierde constellatie. Als we een geboortehoroscoop hebben waarbij een of meer planeten prominent in een van de huizen staan, dan speelt dat huis een grote rol in ons leven, gekleurd door de planeten die erin staan. Dan zijn we daar intensief mee bezig. Het lijkt overigens waarschijnlijk, dat de details in de beschrijving van de twaalf huizen cultuurgebonden zijn. Immers, wat wij ervaren als ‘relaties’ en ‘huiselijke omstandigheden’ hangt sterk af van onze cultuur.

Binnen de ons bekende theosofische literatuur wordt er weinig of niets specifiek over de kring van ‘huizen’ gezegd. De uitleg van de astrologe Hamaker-Zondag bevat de volgende interessante gedachte: we kunnen de huizen zien als *spiegels van onszelf*, als projecties van karaktertrekken *in onszelf*.⁽⁸⁾ Ook theosofisch gezien is dat logisch. We worden immers precies aangetrokken tot die uiterlijke situaties, die qua karakteristiek overeenkomen met onszelf. Waarbij zowel liefde als haat, aantrekking en afstoting, ons in een bepaalde omstandigheid kan brengen. Want alleen daar kunnen we ‘onszelf’ zijn en vinden we de stimulansen die we nodig hebben voor onze innerlijke groei.

Omdat de kring van huizen voor elk mens anders is – hij is afhankelijk van het tijdstip en onze plaats van geboorte – heeft deze ook een zekere relatie met de zodiak van de individuele mens. Onze zodiak omvat echter veel meer, namelijk ook al onze psychische en mentale en spirituele eigenschappen.

De paden van de astrologische invloeden

Langs welke kosmische routes bereiken de invloeden van de hemelse zodiak, de Zon en de heilige planeten de Aarde? Om te beginnen: de uitdrukkingen ‘kosmische routes’ en ‘paden’ zijn bewust gekozen, want er zijn inderdaad specifieke verbindingskanalen, routes, ‘communicatielijnen’, tussen alle hemellichamen, die ervoor zorgen dat *het geheel* goed functioneert. Alles in de kosmos gebeurt wetmatig, gestructureerd. De kosmische invloeden komen tot ons via specifieke circulaties in de kosmos. Die verbindingskanalen zijn er tussen de sterren onderling, tussen Zon en de planeten (zoals de zonne-uitbarstingen die wij ervaren als het noorder- en zuiderlicht), tussen de planeten onderling, en ook *binnen* elke planeet.⁽⁹⁾ Op

onze uiterlijke bol Aarde nemen deze verbindingskanalen de vorm aan van elektromagnetische stromen, windstromen, rivieren, zeestromingen en dergelijke.

De kosmos is één groots organisme, en ons fysieke lichaam is er een afspiegeling in het klein van. En zoals ons fysieke lichaam aderen, zenuwbanen, lymfebanen en dergelijke kent, die elk orgaan verbinden met elk ander orgaan, en die zorgen voor een continue instroom en uitstroom van stoffen, zo is dat ook binnen alle niveaus van de Aarde, van het zonnestelsel, van het melkwegstelsel. Daarbij moeten we ons steeds herinneren dat we spreken over stromen van *wezens*, omdat alle dingen bezielde zijn. Elk wezen wordt via het netwerk van kosmische kanalen steeds naar die speciale plaatsen toetrokken waar het verwant mee is, die van gelijksoortige aard zijn als het wezen zelf. Als we een beeld willen vormen hoe de kosmische invloeden ons bereiken, moeten we ons eerst realiseren dat de kosmos hiërarchisch is opgebouwd. Concreet gezegd: binnen de invloedssfeer van het Melkweg-wezen leven miljarden Zonnewezens; binnen de sfeer van zo’n Zonnewezen leven vele planeetwezens, die ook een heel sterke invloed *op elkaar* uitoefenen. En binnen de invloedssfeer van een planeet leven zeer veel wezens, waaronder minerale wezens, plantaardige, dierlijke, menselijke en goddelijke wezens. En elk wezen is in feite ook weer hiërarchisch opgebouwd, kortom, je kunt het principe door trekken tot in het oneindige, naar het kleinere toe en terug naar het grotere toe.

De stroom van wijsheid, door alle lagen van de hiërarchie heen

Omdat elk wezen een uiting is van het grenzenloze, draagt het alle mogelijke bewustzijnsniveaus en vermogens in zich. Het kan dus in beginsel mee-resoneren met elke invloed, ook als die voortvloeit uit zeer universele wezens. Natuurlijk alleen als het zich daarvoor geschikt heeft gemaakt. Alles draait om resonantie: heeft het wezen zich zodanig ontplooid, dat het *kán* resoneren met de invloed van een bepaalde ‘frequentie’?

Dit is het principe. Maar de *soort* invloeden van de wezens die de verschillende lagen van de hiërarchische kosmos vormen, is sterk verschillend. Hoe spiritueler dat wezen is ten opzichte van ons, hoe meer we zijn invloed ervaren als ‘allesomvattende grondslag’, als zuiver principieel en algemeen.⁽¹⁰⁾

Je kunt dit principe overal in onze samenleving terugvinden. Om een voorbeeld te noemen: de Verenigde Naties hebben in 1948 de Universele Verklaring van de Rechten

Astrologische hoofdrolspelers	De verschillende niveaus van invloeden
1. De hemelse zodiak	De constellaties van de hemelse zodiak oefenen een sterke, dynamische <i>algemene</i> invloed uit op het totale zonnestelsel.
2. Het Zonnewezen met zijn eigen zodiak	De twaalf polen van de zonnEZodiak resoneren meer of minder met de twaalf constellaties van de hemelse zodiak: ze werken als een 'kleuren-filter' van de invloeden van de hemelse zodiak. De invloeden van de Zon zelf doorstromen het hele zonnestelsel.
3. De 'heilige planeten' met elk hun eigen zodiak	Elk van de twaalf heilige planeten is de specifieke doorgever <i>en filter</i> van één van de twaalf soorten zonne-invloeden, naar de planeet Aarde toe. Elke heilige planeet resoneert ook met specifiek één van de twaalf constellaties.
4. Het wezen Aarde met zijn eigen zodiak	De diverse kosmische invloeden (punt 1 tot en met 3) resoneren met de twaalf polen van de aardse zodiak.
5. De individuele mens met zijn eigen zodiak	Wij mensen resoneren meer of minder met <i>al</i> deze kosmische invloeden (punt 1 tot en met 4), afhankelijk van onze eigen karakteristieken (onze individuele zodiak). De invloeden van de hogere zodiakken vinden hun <i>persoonlijke-maatschappelijke</i> weerspiegeling in de zogenoemde 'huizen-zodiak', die voor elk individueel mens anders is.

van de Mens (UVRM) onderschreven, als grondslag voor hun internationaal en nationaal handelen. Meerdere principes in de UVRM zijn door vele landen in hun grondwet vastgelegd en voor een deel omgezet in concretere wetten en regels en procedures, waarbij elk land zijn eigen accenten legt. Vervolgens zijn er de provincie- en gemeentebesturen die aan die wetten concrete vormen geven. We zien hier dus drie niveaus, van fundamenteel-algemeen naar toespitst-concreet. Elke burger kan de invloed ervaren van én de inspirerende kracht van de UVRM én de nationale wetten én de lokale vertalingen ervan.

Als de top van een bedrijf een algemene sfeer weet te scheppen van onderlinge samenwerking, door zelf het voorbeeld te geven, dan heeft dat een algemene inspirerende invloed. Tegelijk zullen afdelingen via werkafspraken op hun manier vormgeven aan die samenwerking. Of, een ander voorbeeld: de algemene instructies van het hoofd van een school met leerlingen van 4 tot 12 jaar, wordt door elke leraar van een specifieke klas 'vertaald' naar het niveau van die klas. Binnen ons zonnestelsel zien we dit principe als volgt uitgewerkt (zie het schema).

Alle wezens die zich bewust zijn geworden van hun positie

en taak in de stroom van wijsheid van 'hoog' naar 'laag', zullen trachten hun eigen bewustzijn zo te ontplooien dat ze betrouwbare en zo zuiver mogelijke schakels worden in die stroom. Ook wij mensen kunnen, door deze inzichten uit de Universele Wijsheid te onderzoeken, ook tot dat besef komen. Het is een groots en spiritueel stimulerend idee dat ook wij mensen, die vergeleken met kosmische wezens zo klein lijken, onmisbare schakels in die grote Eenheid zijn.

Een grenzenloze vermenging

Als we hierover nadenken, gaan we zien dat de oorspronkelijke Astrologie, die gebaseerd is op de Universele Wijsheid, geen zaak is die je in een paar cursussen kunt leren. De continue interactie van de kosmische wezens, die ook nog eens talloze kleinere en grotere groeicyclusen doorlopen (denk bijvoorbeeld aan de cyclus van zonnevlekken van de Zon), produceert een zeer ingewikkeld en dynamisch patroon van karaktercombinaties, die op ons als mens inwerken. Er is een complexe vermenging van meer algemeen-fundamentele en meer specifiek-concrete invloeden. In de woorden van H.P. Blavatsky:⁽¹¹⁾

... Er zijn maar zeven planeten (die *speciaal* zijn verbonden met de Aarde) en twaalf constellaties, maar de mogelijke combinaties van hun aspecten zijn ontelbaar. Omdat elke planeet tot elk van de andere in twaalf verschillende aspecten kan staan, moeten hun combinaties bijna oneindig zijn; inderdaad, even oneindig als de spirituele, psychische, mentale en fysieke vermogens in de talloze variëteiten van het genus homo [de mensheid; red.], waarvan elke variëteit onder een van de zeven planeten en een van de genoemde ontelbare planetaire combinaties is geboren.

Hoe gebruiken we de (veelsoortige) kosmische invloeden?

We kunnen onze menselijke samengestelde natuur vergelijken met een harp: we kunnen in beginsel resoneren met elk soort invloed die ons omgeeft, op voorwaarde dat we de daarbijhorende snaren geactiveerd hebben in het verleden.

Wat betekent dat? Dat houdt in dat onze geestelijke ‘snaren’ (dus, onze meest innerlijke delen) in staat zijn om kosmische invloeden op te vangen van een geestelijk karakter. Daartoe behoren de geestelijke aspecten van de hemelse zodiak, de Zon, de planeten en de planeet Aarde. Onze mentale delen kunnen de mentale trillingsfrequenties van al die hemelse invloeden oppakken, en de meer psychische en emotionele delen van ons, ervaren de emotionele kanten van de dierenriem, Zon en planeten. Elke invloed is een *neutrale* kosmische kracht die gebruikt kan worden ten bate van al wat leeft, of voor eigenbelang. Wát wij met onze ‘kosmische kansen’ doen, dat is immer onze vrije wil.

Onze volgende artikelen in deze serie zullen gaan over de vraag: wat kun je uit een geboortehoroscoop halen? Waarom zijn we op een bepaald moment en bepaalde plaats geboren? En: hoe moeten we die takken van de horoscopie begrijpen, die gaan over de cyclische veranderingen die zich gedurende onze huidige incarnatie voordoen?

Referenties

1. G. de Purucker, *Esoteric Teachings. Volume IV. Galaxies and Solar Systems: their Genesis, Structure and Destiny*. Hoofdstuk: ‘Constellations and the Signs of the Zodiac’. San Diego, California, Point Loma Publications, 1987, p. 39-43; of: The Hague, The Netherlands, I.S.I.S. Foundation, 2015, p. 65-70.
2. T. Subba Row, *Esoteric Writings*. Adyar, Madras, India, The Theosophical Publishing House, 1980, p. 5, voetnoot 1.
3. G. de Purucker, *Grondslagen der Esoterische Wijsbegeerte*. 2e druk. Den Haag, Stichting I.S.I.S., 1994, p. 442 (p. 366-367 originele Engelse editie).
4. Zie ref. 3, p. 333, (p. 277 originele Engelse editie).
5. H.P. Blavatsky, *Collected Writings. Volume XII*. E.S. Instruction No. I, Diagram II. Wheaton, Illinois, The Theosophical Publishing House, 1980, tussen p. 532 en 533. Bovenaan diagram II zegt Blavatsky over Átman: “Átman (...) correspondeert niet met een zichtbare Planeet, want het vloeit voort uit de Spirituele Zon.”
6. W.Q. Judge, *De oceaan der Theosofie*. Den Haag, Stichting I.S.I.S., 1983, p. 69. *The Ocean of Theosophy*. Pasadena, California, Theosophical University Press, p. 53.
7. Bron: <https://www.crystalcave.nl/spirituele-encyclopedie/sterrenbeelden/de-huizen-in-de-astrologie/>; bezocht op 4 augustus 2025.
8. Karen M. Hamaker-Zondag, *Aard en achtergrond van de huizen. De astrologische duiding. Deel 3*. 4e druk. Amsterdam, Uitgeverij Schors, 1981, p. 1-7.
9. Zie ref. 1, hoofdstuk: ‘Occult Physiological Structure of the Solar System’. 1987-editie, p. 60-65; 2015-editie, p. 93-100.
10. Zie ref. 1, hoofdstuk: ‘The Auric Egg; Cosmic and Microcosmic’. 1987-editie, p. 51; 2015-editie, p. 81.
11. H.P. Blavatsky, *De Geheime Leer. Deel 1*. Vele edities, p. 573 voetnoot, (pag. originele Engelse editie).

Victor Hugo.

Er komt een dag

Kerngedachten

» Waar we ons op richten, waar we energie in stoppen, daar gaan we heen. Wat als we onze aandacht volledig op broederschap en samenwerking richten?

» Het is mogelijk om als gehele mensheid in harmonie te leven. De toekomst wordt wat we er nu van maken.

Eerder dit jaar meldde het kabinet dat Nederlanders zich moeten voorbereiden op noodsituaties zoals een ramp, een cyberaanval of een oorlog. Daarvoor zouden burgers een veiligheidspakket in huis moeten hebben om het drie dagen te kunnen redden zonder hulp van buitenaf. Volgens de minister die de uitspraak deed, is het ook in Nederland tijd voor deze aanscherping, omdat "*we erachter komen dat de wereld drastisch verandert*". Hiermee doelde hij op de ontwikkelingen rond de oorlog in Oekraïne.⁽¹⁾

Recentelijk is er veel te doen geweest over het verhogen van defensie-uitgaven naar vijf procent van het bruto binnenlands product voor NAVO-lidstaten. Er moet meer geld naar bewapening en bijbehorende infrastructuur, menen bepaalde politieke leiders.⁽²⁾

Je hoeft niet veel moeite te doen om berichten over bovenstaande onderwerpen onder ogen te krijgen. Waarschijnlijk kost het meer moeite om ze *niet* onder ogen te krijgen. Het zijn berichten die voor veel onrust zorgen en terecht de vraag oproepen: leidt een noodpakket of meer wapens tot een meer harmonieuze samenleving? Wij denken van niet.

Wat kunnen we dan wel doen om dat te bereiken?

Self-fulfilling prophecies

In ons vorige nummer van *Lucifer* schreef Herman C. Vermeulen over de *self-fulfilling prophecy*, een voorspelling die zichzelf waarmaakt omdat de overtuigingen of verwachtingen van een persoon of een groep personen hun handelen sterk gaan beïnvloeden, zo niet bepalen. Het is net als met fietsen. Als je blijft kijken naar de greppel waar je niet in wilt rijden, rijd je er recht op af. Waar we ons op richten, waar we energie in stoppen, daar gaan we heen.

Vanuit de Theosofia weten we dat als we veel tijd en energie besteden aan verschillen tussen mensen, volken en landen, de andere mens, groep of volk steeds verder van ons af komt te staan. Het zijn niet langer onze broeders, maar mensen die andere dingen willen en misschien wel een bedreiging vormen. Wat we vaak niet doorhebben, is dat we onszelf veranderen. We verwijderen onszelf van hen door deze gedachten. Hier komen angstgedachten gemakkelijk om de hoek kijken met alle gevolgen van dien.

Wat nou als we het tegenovergestelde

doen? Wat als we onze aandacht volledig op broederschap en samenwerking richten?

Er komt een dag

Recentelijk ontving de *Lucifer*-redactie een artikel van een lezer. Het artikel bevatte een toespraak van de Franse schrijver Victor Hugo. Hierin werd een zienswijze getoond die deze visie ondersteunt en die we graag delen. Op 21 augustus 1849 sprak Victor Hugo op het Internationale Vredescongres van Parijs. In zijn voordracht '*Er komt een dag*' verwees hij naar een tijd waarin Frankrijk nog geen staatkundige eenheid was en de verschillende Franse regio's voortdurend in strijd met elkaar leefden. Hij zegt dan:

Heren, als iemand vier eeuwen geleden, in tijden waarin oorlog heerste van dorp tot dorp, van stad tot stad, van provincie tot provincie; als iemand in Lotharingen, Picardië, Normandië, Bretagne, de Auvergne, de Provence, de Dauphiné, Bourgondië had gezegd: Er komt een dag waarop u geen oorlog meer zult voeren, er komt een dag waarop u geen krijgslieden meer tegenover elkaar opstelt, er komt een dag waarop men niet meer zal zeggen dat de Normandiërs de Picardiërs hebben aangevallen, de Lotharingers de Bourgondiërs hebben verdreven ... En op die dag zult u één gemeenschappelijke gedachte gewaarworden, gemeenschappelijke belangen, één gemeenschappelijke lotsbestemming; u zult elkaar omhelzen, u zult vaststellen dat u broeders met hetzelfde bloed en van hetzelfde ras bent; die dag zult u geen vijandige volksstammen meer zijn, maar één volk; u zult niet langer Bourgondië, Normandië, Bretagne, de Provence zijn, u zult Frankrijk zijn. U zult niet langer Oorlog heten, u zult Beschaving heten!

Als iemand dat indertijd had gezegd, heren, zouden alle kritische geesten, alle weldenkende lieden, alle grote politici van toen hebben geroepen: 'O, wat een dromer! O, wat een fantase! Wat kent die man de mensheid slecht! Wat een merkwaardige dwaasheid, wat een absurde hersenschim!' Heren, de tijd is voortgeschreden en die hersenschim is de werkelijkheid.⁽³⁾

Daarnaast deed Hugo een uitspraak die toentertijd opzienbarend was, maar achteraf gezien een belangrijke koers in de ontwikkeling van Europa aankondigde.

Welnu! Vandaag zegt u, en ik ben een van degenen die met u hetzelfde zeggen, wij allen die hier bijeen zijn, wij

zeggen tegen Frankrijk, Engeland, Pruisen, Oostenrijk, Spanje, Italië, Rusland: er komt een dag waarop oorlog tussen Parijs en Londen, Sint-Petersburg en Berlijn, Wenen en Turijn even absurd en ook even onmogelijk zal zijn als heden ten dage tussen Rouen en Amiens, Boston en Philadelphia. Er komt een dag waarop Frankrijk en u, Rusland, Italië, Engeland, Duitsland, u allen, naties van dit continent, hecht zult opgaan in één hogere eenheid zonder uw afzonderlijke eigenschappen en uw glorieuze eigenheid te verliezen, en u de Europese broederschap zult vormen, precies zoals Normandië, Bretagne, Bourgondië, Lotharingen, de Elzas, al onze provincies, zijn opgegaan in Frankrijk.⁽⁴⁾

Zeg nooit nooit

Het is makkelijk om te beweren dat iets nooit zal veranderen wanneer de omstandigheden ongunstig zijn. In de 15de eeuw geloofde waarschijnlijk niemand dat 400 jaar later Frankrijk één land zou zijn en de bewoners zich bovenal 'een Franse burger' zullen voelen. En in 1849, toen Hugo zijn toespraak hield, was er ook nog lang geen sprake van een Europese Unie.

Was samenwerking of vereniging tussen dorpen, steden of zelfs landen voor de twintigste eeuw nog ondenkbaar, het is toch gebeurd. Hoewel niet iedereen zichzelf Europeaan zal voelen en wellicht de meeste landen lid zijn geworden van de EEG om er zelf beter van te worden, het valt niet te ontkennen dat deze ontwikkelingen de landen dichter bij elkaar hebben gebracht en meer politieke rust hebben gegeven.

Wat als we deze ontwikkeling doortrekken? Als dorpen en steden zich kunnen verenigen tot een land, als landen zich kunnen verenigen tot een unie, waarom zou Rusland als goede vriend niet tot de Europese Unie kunnen toetreden? Of waarom zouden Palestijnen en Israëliërs niet gezamenlijk als vrienden in hetzelfde land kunnen wonen? Ja, is het dan niet logisch dat de volgende stap is dat *alle* mensen op aarde zich verenigen tot één mensheid? In zijn toespraak zegt Hugo hierover het volgende:

Ik ga nog verder: ik zeg niet alleen dat het een bereikbaar doel is, ik zeg dat het een onvermijdelijk doel is: men kan het moment waarop het wordt bereikt uitstellen of vervroegen, dat is alles.⁽⁵⁾

Wat Victor Hugo zegt kunnen we hier onderschrijven. De mens heeft immers alle mogelijkheden in zich om in harmonie samen te leven. Onze visie hierop is echter

genueanceerder. De genoemde ‘onvermijdelijkheid’ komt niet ‘vanzelf’. De toekomst wordt wat we er nu van maken. Het is mogelijk om als gehele mensheid in harmonie te leven, maar we moeten het wel doen. Wij zijn verantwoordelijk, het hangt volledig van *ons* af. Het ideaal dat Victor Hugo schetst, is dus geen automatisme. We zullen moeten luisteren naar ons geweten en het eenheidsbesef dat voortvloeit uit onze geestelijke kern. Doen we dat niet dan versterken we afgescheidenheid, raken we juist in een neerwaartse spiraal en gaan we de andere kant op waardoor bijvoorbeeld landen uiteenvallen, provincies en steden en families weer de strijd aangaan met elkaar.

We kunnen niet direct bepalen waar de media over berichten. Wat we wel kunnen, is bepalen hoe we met nieuwsberichten omgaan. Ga je kritiekloos mee in de gedachtestroom en haast je je naar de supermarkt om nooddranksoenen in te slaan of richt je je aandacht op je medemens, je broeder met als streven samenwerking, broederschap en universele liefde? We kunnen ons nu *wereldburger weten*: “*think globally, act locally*”, en als we dat volhouden, weerspiegelt zich dat ook in de uiterlijke staatkundige situatie.

Ter afsluiting de woorden die Katherine Tingley deelt in haar boek *De Wijsheid van het Hart*:

De huidige wereld hunkert naar universele idealen. Als nooit tevoren moeten wij begrijpen dat onze verantwoordelijkheden niet slechts onszelf aangaan, niet slechts ons eigen vaderland, maar de gehele menselijke familie. Grondgebied en handel kunnen veel betekenen, nationale eer kan veel betekenen, maar het behoud van de menselijke samenleving in deze wereld — is ALLES.

Wat ieder volk op aarde het meest nodig heeft is permanente vrede, en om tot deze vrede te komen moeten wij een internationale geestesgesteldheid of wereldpatriottisme in het leven roepen en onderhouden, die het resultaat zal zijn van de erkenning dat wat één natie beïnvloedt alle naties beïnvloedt, dat in zoverre één natie tot kennis en welvaart komt alle andere zullen volgen.⁽⁶⁾

Referenties

1. NOS Nieuws, ‘Kabinet wil dat Nederlanders een noodpakket voor 72 uur in huis hebben’; d.d. 6 maart 2025. Bron: <https://nos.nl/collectie/13985/artikel/2558398-kabinet-wil-dat-nederlanders-een-noodpakket-voor-72-uur-in-huis-hebben>; bezocht op 4 augustus 2025.
2. NOS Nieuws, ‘NAVO-landen akkoord over verhoging van defensie-uitgaven naar 5 procent’; d.d. 25 juni 2025. Bron: <https://nos.nl/collectie/13989/artikel/2572453-navo-landen-akkoord-over-verhoging-van-defensie-uitgaven-naar-5-procent>; bezocht op 4 augustus 2025.
3. Openingstoespraak van het Internationale Vredescongres van Parijs, uitgesproken op 21 augustus 1849. De tekst is in hetzelfde jaar gepubliceerd in een Engelse vertaling in het conferentieverslag. Voor deze vertaling is het Franse origineel gebruikt: Victor Hugo, *Oeuvres complètes. Actes et paroles. Avant l'exil*. Paris: J. Hetzel & A. Quantin, Société d'éditions littéraires et artistiques, Albin Michel, 1880-1926.
4. Zie ref 3.
5. Zie ref 3.
6. Katherine Tingley, *De Wijsheid van het Hart*. Den Haag, Stichting I.S.I.S, 2021, p. 45.

Mededogen als motief tot actievoeren

In de woelige wereld van vandaag zijn er dagelijks overal protesten en acties tegen al het geweld en alle misstanden. Wat beweegt de actievoerder en wat kan hij doen om bij te dragen aan een betere wereld?

We hoeven niet alle misstanden in de wereld te benoemen om vast te stellen dat we op weg naar een vreedzame, rechtvaardige en harmonieuze samenleving nog bergen werk te verzetten hebben. Alle vormen van geweld tegen mens en natuur, alle vormen van onrecht, alle onbegrip en onachtzaamheid: velen worden er moedeloos van. Maar velen ook komen ertegen in opstand, verzetten zich op één of andere manier en weigeren een passieve houding.

Hoewel de wereld momenteel zeer onrustige tijden doormaakt, is dit ook wat de geschiedenis ons leert: veel grote veranderingen verlopen niet harmonieus, maar juist in dramatische processen. Het is een constatering waarbij we zeker niet ontmoedigd moeten raken. Iedereen die zich in wil zetten voor een betere wereld, heeft ergens het vuur van de actievoerder in zich branden.

Niet alle protesten hebben echter vreedzame, rechtvaardige en harmonieuze doelstellingen. Wat is de motivatie van demonstranten en actievoerders? In hoeverre is er sprake van algemeen belang of meer persoonlijk belang? En wat is de aard van hun

actie? Demonstraties zijn er in allerlei soorten en maten. Het vuur van de actievoerder kan ontbranden in iedereen, van de vreedzame idealist tot de fanatieke egoïst die voor zijn beperkte 'ideaal' in actie komt.

De vreedzame idealist heeft alle recht van spreken als hij actie voert voor een betere wereld. Maar een vreedzaam en universeel ideaalbeeld opbouwen van een betere wereld is niet zo eenvoudig. Het is het opbouwen van een levensvisie waarbij je de grote vragen van het leven niet uit de weg kunt gaan. Want dit vreedzaam ideaal gaat niet alleen over een harmonieuze samenleving, over hoe dingen *wel* kunnen, maar ook over de totaliteit, over de planeet met al zijn vele bewoners. Over universele waarden, over wetmatigheden in de Natuur, over mededogen als grondtoon van het leven. Niet minder dan dat.

De vreedzame idealist die actie voert vanuit een universele visie op het leven, baseert zijn inspiratie op de basisgedachten die we vanuit de Theosofie met enkele woorden kunnen samenvatten:

Alles leeft, alle leven is één. Alle

Kerngedachten

- » Voer actie uit besef van noodzaak tot herstel van harmonie.
- » Protesteer tegen misstanden, niet tegen personen.
- » Heb liefde voor eenieder, haat niemand.
- » Eén mededogende gedachte draagt al bij aan een beter denkklimaat.
- » Geef zelf het goede voorbeeld bij je ideaalbeeld.

wezens zijn met elkaar verbonden in universele Broederschap. Alle wezens zijn één, en groeien alleen door interactie met elkaar.⁽¹⁾

Herstel van harmonie

Deze gedachten gaan uit van bewustzijn dat aan alles ten grondslag ligt. We kunnen deze gedachten in ons bestaan verweven als we een beroep doen op onze hogere natuur, op onze universele kern die we delen met alles. Wellicht vindt de demonstrant *tegen* oorlogsgeweld, onderdrukking of onrecht die basisgedachten nog wel wat ver weg, maar als hij bedenkt dat hij in wezen demonstreert *voor* vrede, vrijheid en gerechtigheid – op basis van gelijkwaardigheid – is dat beeld al veel duidelijker. Zo voert ook de demonstrant *tegen* een vervuilende industrie actie *voor* het behoud van een gezond milieu.

Het woord protesteren heeft in oorsprong ook een positieve betekenis. Het komt van het Latijnse *pro* (voor, vooruit) en *testare* (bevestigen, iets duidelijk stellen). Met een protest zeg je dus in wezen hoe de wereld *wel* kan zijn.

In feite *reageert* de vreedzame demonstrant op ontstane tegenstellingen en verstoring van evenwicht. De karmische wetmatigheid van oorzaak en gevolg leert ons daarbij dat de uiteindelijke oplossing ligt in *herstel van harmonie*. Actie voeren zouden we daarom altijd moeten doen in het besef van de noodzaak tot herstel van harmonie.

Meewerken om de harmonie te herstellen is in wezen meewerken met de karmische wetmatigheid die *altijd* is gericht op herstel van evenwicht. We zijn echter vaak nog niet in staat om ons een beeld van universele harmonie te vormen.

Met harmonie bedoelen we hier een situatie waarin iedereen in de wereld zijn eigen bijdrage aan het geheel kan leveren en daartoe de middelen krijgt dit te doen. Maar als door zelfzucht en het streven naar eigenbelang die ideale toestand verbroken wordt, dan ontstaan onrecht, agressie en zelfs oorlog. We moeten dus terug naar die toestand van rechtvaardigheid.

Als we kijken naar wat goed is voor het grote, algemene belang van al wat leeft (alles dus!) kunnen we ook veel scherper zien wat niet goed is, wat we dus moeten bestrijden, vermijden of verbeteren.

Nu begint het herstellen van harmonie altijd bij het denken. Gedachten liggen ten grondslag aan al ons handelen. Als mensen *zelf* leren ontdekken dat er eenheid is in de Natuur en dat we *daarom* allemaal zijn verbonden in universele Broederschap, is de basis gelegd voor een grote mentaliteitsverandering. *Dat* geeft de aanzet tot duurzame

vrede, tot herstel van harmonie. Daarom is het zo belangrijk om actie te voeren vanuit een universele visie op het leven en de diepere oorzaken van misstanden te belichten. Dan kunnen mensen *uit zichzelf* tot grotere inzichten en vreedzamere gedachten komen.

Zo kan het vonkje van actiebereidheid dat ontvlamt, de mensheid dienen. ‘De reden waarom we in opstand komen is dat we ons kunnen voorstellen hoe een betere wereld eruit ziet’,⁽²⁾ noemt historicus Lodewijk van Oord het als toegepaste vorm van een ideaalbeeld.

Voor Mahatma Gandhi, de Indiase vredesactivist uit de eerste helft van de vorige eeuw, is het vonkje eenvoudig het plichtsgevoel:

Naar mijn nederige mening is niet-samenwerken met het kwaad evenzeer een plicht als samenwerking met het goede.⁽³⁾

Gandhi was een groot pleitbezorger van geweldloos verzet, *ahimsa*, en het vasthouden aan waarheid, *satyagraha*. Hij liet zien dat verzet tegen onrecht en onderdrukking mogelijk is zonder geweld en zonder haat. Verzet ook op grote schaal, zonder dat dit het maatschappelijk leven ontwricht. Het bekende voorbeeld hiervan is de zoutmars van 1930, toen hij als verzetsdaad tegen de Britse overheersing het monopoly van de Britse overheid op zoutwinning trotseerde. Gandhi liep ruim 300 kilometer naar zee om daar, samen met duizenden volgelingen, symbolisch een handvol zout te winnen. Een geweldloze actie uit liefde voor waarheid en gerechtigheid. Als we die universele liefde met de eenheidsgedachte van de Theosofie verbinden, begrijpen we waarom herstel van harmonie zal leiden tot een betere wereld. Liefde is het cement van het heelal, leert Gottfried de Purucker. Daarom: haat niemand, we zijn immers allen met elkaar verbonden.

Protesteer tegen misstanden, niet tegen personen

Gelukkig zijn er ook in onze tijd voorbeelden van geweldloos verzet en vreedzaam protest. Daarover straks meer. Maar zoals gezegd, demonstraties zijn er in alle soorten en maten. In onze onrustige wereld geven mensen het geweld en het onrecht daarbij vaak een persoonlijk gezicht. Een paar namen staan voor hen voor de oorzaak van wereldwijde rampspoed. Nu kan de kwalijke rol van bepaalde figuren op het wereldtoneel zeker niet worden ontkend, maar een persoonlijke aanklacht gaat voorbij aan een denkklimaat waarin een massa mensen de opkomst van een dictatoriaal figuur mogelijk kan maken,

of zelfs voeden, als exponent van hun negatieve gedachten. De dictator zelf is gevangen in negativisme, kortzichtigheid en zelfzucht; hem daarop persoonlijk aanspreken heeft weinig zin. Een bovenpersoonlijk denkklimaat is het beste wapen tegen het gif van denken in haat en vergelding.⁽⁴⁾ Emoties als angst en haat kunnen het algemeen denkklimaat meer vergiftigen dan we vaak beseffen. Gedachten zijn levende wezens. Juist als we ons denken niet bewust sturen, kunnen negatieve gedachten ons beheersen zonder dat we deze actief afweren. Barend Voorham schreef recent uitgebreid over de processen die hiermee samenhangen in zijn artikel 'Het denkklimaat'.⁽⁵⁾

Het zijn echter niet alleen negatieve gedachten die zich als een virus onder grote groepen mensen kunnen verspreiden. Ook positieve gedachten doen dit. Eén mededogende gedachte draagt al bij aan een beter denkklimaat. Iedereen met een vreedzaam ideaalbeeld – hoe onvolledig wellicht dan ook – kan met zijn denken de positieve signalen opvangen en activeren.

Zo kan het plan voor een vreedzame demonstratie plotseling uitgroeien tot een massale uitbarsting van positieve gedachten. Afgelopen mei werd in Den Haag tot twee keer toe een vreedzame actie georganiseerd waarin de Nederlandse regering werd gevraagd stelling te nemen tegen het buitensporige geweld in de Gazastrook. De organisatie rekende kort voor de eerste actie nog op 2000 deelnemers, maar het werden er 100.000. Nog geen maand later liepen naar schatting zelfs 150.000 mensen mee in een waardig protest. Alles verliep zeer vreedzaam. Als deelnemer aan de eerste tocht naar het Vredespaleis kon ik de positieve energie van gedachten bij al die mensen zelf ervaren. De enkele fanatieke en meer persoonlijk gerichte protesten waren er ook, maar de demonstraties in Den Haag ademden één solidaire oproep tot vrede en gerechtigheid.

Het motief en de middelen

Actie voeren voor een betere wereld gaat in de eerste plaats natuurlijk om het motief. Waar doen we het voor? Waar ligt de kern van het vonkje dat het vuur van actiebereidheid doet ontvlammen? Het antwoord ligt in onze spirituele kern, die we delen met elkaar. Alle wezens zijn met elkaar verbonden in universele Broederschap. *We groeien alleen door interactie met elkaar*, zo formuleerden we het in de basisgedachten. Daarom is mededogen als essentie van ons denken en handelen zo belangrijk. *Mededogen zou altijd het motief tot actievoeren moeten zijn.*

Vervolgens staan we voor de vraag welke middelen de

vreedzame actievoerder ter beschikking heeft. Hoe kunnen we vreedzaam actie voeren?

In een land als Nederland kunnen we vrij demonstreren, een recht waar we terecht grote waarde aan hechten. Het ligt in het verlengde van de vrijheid van meningsuiting, dat in onze grondwet is vastgelegd. Maar organisaties als Amnesty International (mede-organisator van de demonstraties in Den Haag) wijzen er al tientallen jaren op dat die vrijheid op veel plaatsen in de wereld niet of nauwelijks bestaat. Daarom is het zo belangrijk dat mensen in een vrij land hun stem laten horen voor mensen in een omgeving waar ze dat niet kunnen.

Er zijn veel middelen in een vrij land om te werken aan een betere wereld. Het is ook een vorm van actievoeren, zonder dat we dat beseffen. Zo hebben we bijvoorbeeld persvrijheid. Media krijgen veel kritiek, maar er is nog altijd ruimte voor objectieve journalistiek waarin misstanden aan de kaak kunnen worden gesteld. In kunst en cultuur is volop ruimte voor maatschappijkritische geluiden. Scherpe, maar rechtvaardige en vredelievende denkers kunnen een platform vinden om hun visies kenbaar te maken. We hebben stemrecht om bewust mensen te kiezen die onze idealen verder willen en kunnen vormgeven.

Kortom, als we het beeld van een ideale samenleving helder voor ogen hebben, kunnen we dat ook uitdragen. We kunnen anderen uitdagen en aanmoedigen om daar iets mee te doen. Dat is een vorm van helpen die mede de kwaliteit van onze samenleving bepaalt. Laat zien hoe het beter kan en benoem de voorbeelden van alle verbeteringen die al zijn gerealiseerd. Beelden van wat goed gaat kunnen uiteindelijk veel krachtiger zijn dan beelden van wat niet goed gaat. Het vonkje van actiebereidheid steekt ook het vonkje van enthousiasme aan.

Zo kunnen we het denkklimaat verbeteren en het onrecht en geweld overal ter wereld bestrijden. Dat is ook de boodschap aan de politiek. We moeten zelf het goede voorbeeld geven, dan hebben we ook recht van spreken om actie te voeren. Laten we vooral niet ontmoedigd raken! Mededogen is niet alleen ons beste motief, maar ook ons beste middel.

Referenties

1. 'Vredesimpuls vanuit de Universele wetmatigheden'. Artikel in: *Lucifer*, themanummer 'Ieder mens een vredestichter', jaargang 44, nummer 2/3, juni 2022, p. 36-39.

2. Historicus Lodewijk van Oord in gesprek met Lex Bohlmeijer, op www.decorrespondent.nl. Hij schreef onder meer het essay 'Protesteren voor beginners', verschenen bij Uitgeverij Cossee, Amsterdam 2025. Website van 'De Correspondent' is alleen toegankelijk voor leden/abonnees.
3. Richard Attenborough, *Woorden van Gandhi*. Den Haag, Uitgeverij Sirius en Siderius, 1983, p. 29.
4. Zie ref. 1, artikel 'Bescherming tegen onvrede, tweedracht en haat', p. 60-66 en artikel 'Geweten en geweldloosheid, wapens van morele kracht', p. 70-78.
5. Barend Voorham, 'Het denkklimaat'. Artikel in: *Lucifer*, jaargang 47, nummer 2, april 2025, p. 61-67.

Uw vragen

De oorsprong van godsdiensten en godsdienststrijd

Hoe kun je het ontstaan van diverse godsdiensten verklaren?

Antwoord

Het is voor verder gevorderde wezens onmogelijk *al* hun wijsheid en kennis over te brengen op de mensheid, die nog niet de vermogens heeft ontwikkeld om die wijsheid volledig te kunnen begrijpen. Vergelijk het met een kind dat nog nauwelijks kan denken; dat kun je geen ingewikkelde wiskundige formules onderwijzen.

Niettemin hebben de Meesters van Wijsheid en Mededogen altijd geprobeerd *zoveel mogelijk* van hun kennis over te brengen. En natuurlijk deden ze dat op een wijze, in een taal en in een beeldspraak, die de mens in de tijd waarin die boodschap gegeven werd, zou moeten kunnen begrijpen. Daarbij stemden ze zich af op de graad van ontwikkeling van de mensheid.

De mens is nog maar – relatief gesproken – net begonnen met denken. Er is daarom altijd een gerede kans dat de boodschap niet begrepen of niet helemaal begrepen wordt. Daarbij komt nog dat mensen die boodschap in de loop der eeuwen op een persoonlijke en antropomorfische manier gaan uitleggen. Dat wil zeggen, dat ze de gedachtebeelden vanuit hun eigen, zeer

beperkte bewustzijn interpreteren. Ze gaan bijvoorbeeld menselijke eigenschappen toekennen aan goden. De mensen beseffen niet meer dat ze een onlosmakelijk deel van de kosmos zijn en plaatsen het goddelijke buiten zich, in plaats van het in zichzelf te activeren.

Neem daarbij ook in beschouwing dat elk mens, en ook elk land, of elke beschaving, zijn eigen door karma gevormde individuele karakteristiek (*Swabhāva*) heeft. Zo zal het ene volk meer nadruk leggen op een bepaald aspect van de leer en een ander volk op een ander aspect. We hebben allen de neiging om vanuit onze eigen karakteristiek de ons gegeven leringen in te kleden, waarbij soms ideeën worden weggelaten of juist worden toegevoegd. En naarmate men steeds meer gaat geloven in de eigen voorstelling van het spirituele, in de eigen beperkte visie dus, zal er een godsdienst ontstaan die apart of los komt te staan van de oorspronkelijke universele wijsheid.

Vraag

Als alle godsdiensten voortkomen uit het werk van de Meesters van Wijsheid en Mededogen, zoals u bij de vorige vraag zei, waarom verschillen ze dan en zijn er oorlogen? Godsdienstoorlogen zijn vaak de wreedste oorlogen.

Antwoord

Ook dat kunnen we verklaren door het

antropomorfische denken van de mens. De Meesters hebben altijd in hun boodschap de nadruk gelegd op zelfwerkzaamheid. De mens is in essentie een goddelijk wezen, maar hij moet zelf die goddelijkheid in zichzelf activeren. Voor onze 'zaligheid' hebben we niemand nodig behalve onszelf.

Door het antropomorfische denken echter ging de mens het goddelijke buiten zich plaatsen. Hij voelde zich onmachtig en klein. Hij creëerde zijn eigen goden. En als dan een priesterkaste zich opwerpt als bemiddelaar tussen de mens en zijn god of goden, dan worden grote groepen mensen zeer vatbaar voor manipulatie. Priesters kunnen het fanatisme zo aanwakkeren, dat de gelovigen degenen die een andere godsdienst aanhangen, als vijand of als een bedreiging gaan zien. Het is het eigen verwrongen en illusoire beeld van godsdienst die de haat jegens mensen met een andere godsdienst zo opblaast, dat men de ander het liefst zo snel mogelijk een kopje kleiner wil maken. Overigens hoeft die vijandelijkheid jegens andere godsdiensten nog niet eens uit haat geboren te worden, maar komt het vaak voor dat godsdienstigen zo opgaan in de drang om anderen te bekeren, dat ze geen enkel middel meer schuwen. Ze leven in de waan dat het doel de middelen zou heiligen.

Religieus besef is het meest edele in ons. Het lost gevoelens van afgescheidenheid op. Het is het besef van eenheid, van

onlosmakelijke verbondenheid. Het is het meest heilige dat we kennen. Als nu mensen dat heilige besef bewust of onbewust manipuleren, verkleinen, inperken tot alleen de eigen groep, dan ontstaat godsdienstig fundamentalisme en dan is men bereid letterlijk alles te doen als men meent dat die ander tegen de wil van de vermeende god in denkt of handelt. Het illusoire idee dat god of de goden achter je staan, zorgt ervoor dat je met overtuiging oorlog voert in de veronderstelling het goede te doen. De haat ten opzichte van andersdenkenden wordt als een heilige boodschap opgevat en de eigen drijfveren voor strijd worden beleefd als 'heilig vuur'. Hier is geen sprake van natuurlijke wreedheid, maar van diepe onwetendheid en een blind geloof in de eigen dogma's en vooral ook in de priesters, welke naam die ook mogen hebben. Als het meest heilige ontaard wordt, leidt het tot het meest onheilige.

Daarom geven wij mensen altijd het advies: ga naar de kern van je godsdienst. Dan zul je zien dat de goddelijkheid in je zit en dat je die zelf 'naar buiten moet leiden'. *Het koninkrijk der Hemelen is in u*, lezen we in het Nieuwe Testament. *Ik ben het Zelf*, zegt Krishna, *ik zit in het hart van elk wezen*. *Allah, de Godheid, is niet geschapen en schept niet*, lezen we in de Koran.

Het goddelijke zit dus overal, in elk mens. Ook het Buddhisme wijst altijd op de innerlijke deugden, de innerlijke buddhische krachten in de mens. Als de mensheid gaat begrijpen dat hij en de kosmos één zijn, en dat dus elk mens in essentie gelijk is aan welk ander mens dan ook, dan zal zijn godsdienst hem verenigen met het goddelijke in hemzelf en met zijn medemens. Want wie het goddelijke liefheeft, heeft ook zijn medemens lief.

De twee Paden

Is het resultaat van het volgen van 'de twee Paden' niet uiteindelijk hetzelfde?

Antwoord

Eerst iets over de twee Paden die genoemd zijn in de vraag. Met die uitdrukking bedoelen we dat je je spiritueel kunt ontplooiën vanuit twee verschillende *motieven*: vanuit betrokkenheid met en inzet voor al wat leeft (het 'Pad van Mededogen') of vanuit het verlangen om voor jezelf bevrijding van lijden, Nirvāna te bereiken (het 'Pad van ieder voor zich').

In beide gevallen pleeg je mededogen-de daden. Vanuit de buitenkant lijkt er misschien niet eens enig verschil te zien, maar dat is er wel degelijk. Als degene die het tweede Pad volgt het punt bereikt waarop hij de onuitsprekelijke zaligheid van Nirvāna kán ingaan, zal hij zijn neigingen volgen en dat ook doen. Immers, het subtiële, spiritueel zelfzuchtige motief te streven naar eigen zaligheid, heeft hij gedurende wellicht vele levens gekoesterd. Wie het eerste Pad volgt, weigert Nirvāna in te gaan, om zodoende werkzaam te kunnen blijven als een baken van volmaakte wijsheid voor alle wezens die moeizaam trachten ook het Pad af te leggen.

Het resultaat van het nastreven van twee verschillende doeleinden kan nooit hetzelfde zijn. De invloed die wij op onze medemens (en dieren en planten en andere wezens) uitoefenen, *heeft alles te maken met de aard van ons denken*, en dus de aard van onze motieven. Verschillende motieven leiden logischerwijze tot verschillende, dienovereenkomstige gevolgen: voor andere wezens en voor onszelf. In feite isoleert iemand die het 'Pad van ieder voor zich' gaat zich, omdat hij uiteindelijk bevrijding *alleen* voor zichzelf wil. Hij kiest ervoor zich los te maken van al zijn medewe-

zens want hij is 'zichzelf genoeg' ... terwijl de mens die zich altijd heeft ingezet voor het geheel, gedurende talloze eeuwen een zeer belangrijke rol gaat spelen voor het welzijn van alle wezens binnen de planeet. In een volgende cyclus, zal er dan naast het verschil in karma, ook duidelijk verschil bestaan in de ontwikkelingsgraad van beide wezens. Natuurlijk kan degene die het Pad van zelfbevrijding bewandelt, door groeiend inzicht zijn motivatie veranderen. Maar daarbij moeten we wel in gedachten houden dat het veranderen van een gewoontepatroon steeds moeilijker wordt, naarmate we dat patroon in het verleden langer en krachtiger hebben gevolgd. Vandaar het wijze advies: hou de karakteristiek van je gedachten steeds in de gaten, en roep gedachten van een edeler, begripsvoller karakter op als je niet tevreden bent met je huidige gedachten.

Activiteiten Agenda

Vooruitblik op het lezingenseizoen 2025-2026

Ingaande 17 september, organiseren we weer elke week een lezing op de woensdagavond, om 19.30 uur. Het hele seizoen 2025-26 heeft als 'rode draad' de Theosofia: de Universele Wijsheid die aan de basis ligt van alle grote spirituele impulsen die gegeven zijn door boodschappers als Lao-tse, Pythagoras, Zoroaster, Jezus, Buddha. We zoeken achter de vele verschillende geopenbaarde leringen naar hun diepere betekenis voor ons begrip, moreel bewustzijn en intellect.

Een prachtige totaalindruk van het seizoen geeft het onderstaande overzicht van alle titels: van de maandseries en van elke lezing apart. Over de lezingenseries van september en oktober vindt u in dit overzicht al veel diepgaandere informatie.

Gedurende alle lezingen is er driemaal de gelegenheid om via chat of e-mail vragen te stellen. Zie ook onze website, met het meest recente overzicht: blavatskyhouse.org/nl/lezingen.

SERIE 1 – SEPTEMBER

Thema: Universele Wijsheid ontdekken in jezelf

Introductie op de cursus Universele Wijsheid

17-09 Het ontdekken van de innerlijke kosmos

Komt wijsheid van buitenaf of van binnenuit tot ons? Vanuit de Universele Wijsheid gezien zijn mensen kinderen van de kosmos en beschikken innerlijk over onuitputtelijke vermogens. Is het niet de moeite waard om dit verder te onderzoeken, vooral als je begrijpt dat de kosmos meer is dan wat we kunnen waarnemen?

24-09 Het ontdekken van de innerlijke mens

Wie is de ware mens? Is dat ons lichaam, onze emoties, onze begeerten, ons intellect? Of is er nog iets diepers in ons? Iets in ons waarvan we soms een glimp opvangen, maar wat we zo snel weer vergeten, omdat we ons veel meer richten op die andere bewustzijnsaspecten in ons.

Niettemin is er een eeuwenoude methode ons ware Zelf van het illusoire zelf te onderscheiden. En als we tot dat inzicht zijn gekomen, kunnen we die innerlijke Mens steeds meer *worden*.

SERIE 2 – OKTOBER

Thema: Theosofia, de moeder van alle religies

01-10 De Universele Theosofische Beweging

De Theosofia is de gezamenlijke bron van alle religies en filosofieën, ook wel de Oude of Esoterische Wijsheid genoemd en is het erfgoed van de mensheid. Deze Theosofia wordt door de Universele Theosofische Beweging continu verspreid en is in alle landen, in elk werelddeel, een bron van inspiratie. De Theosophical Society is opgericht als uiterlijk kanaal. Wat is er nodig om die functie te vervullen?

08-10 De ware betekenis van Religie

We zien dat iedere religie eigen ceremoniën en gebruiken heeft. Hierdoor *lijken* ze allemaal te verschillend van elkaar, hetgeen vaak heeft geleid tot vijandigheid en conflicten op het wereldtoneel. Maar wanneer we dieper leren kijken zien we dat elke religie wijst op de gemeenschappelijke bron en bestemming van al het leven. Wat is die bron, dit doel? Wat zijn de kenmerken van religie *leven* in de praktijk?

15-10 Boodschappers van Wijsheid

In alle tijden zijn er Boodschappers van de Universele Wijsheid geweest — Buddha, Jezus, Mohammed, Blavatsky en vele anderen. Deze Boodschappers kunnen rechtstreeks uit de bron van Wijsheid putten waardoor de geestelijke invloed van die bron naar onze wereld kan stromen. Waarom zijn zij geschikt voor deze verantwoordelijke taak? Wanneer en waarom treden zij in de openbaarheid? Dienen wij Boodschappers te volgen, of geven zij slechts een impuls waardoor wij zelfstandig de Boodschapper in onszelf kunnen ontdekken?

22-10 Het innerlijk Pad

We doen leven na leven ervaringen op en ontvouwen zo

geleidelijk aan meer van onze innerlijke edele karakteristieken. Zeer onzelfzuchtige mensen kiezen er bewust voor hun ontwikkeling op het innerlijk Pad te versnellen om met de nieuw opgedane grotere wijsheid voortdurend anderen te helpen. Kunnen wij in hun voetsporen treden? Aan welke eisen moeten we dan voldoen? En welke innerlijke ervaringen kunnen we tegemoetzien, op dit versnelde esoterisch of innerlijk Pad?

SERIE 3 – NOVEMBER

De essentie van Universele Broederschap

- 29-10 Universele Broederschap in haar diepste diepten
- 05-11 Universele Broederschap: herkenbaar in alle religies en filosofieën?
- 12-11 Theosofische educatie
- 19-11 De invloed van 150 jaar Theosofie

SERIE 4 – DECEMBER

Mededogen: de kern van inwijding

- 26-11 Mededogen: de kern van inwijding
- 03-12 Het spirituele Hart van zon en mens
- 10-12 De mystieke relatie tussen leerling en Leraar
- 17-12 De inwijding van het Wintersolstitium: geen doel maar middel

SERIE 5 – JANUARI

Continuïteit van bewustzijn: de dood en erna

- 07-01 De illusie van geboorte en sterven
- 14-01 Het grote avontuur van de menselijke ziel in de harteklop van het zonnestelsel
- 21-01 Oefening om het blijvende en het tijdelijke in jezelf te herkennen
- 28-01 Herinner je wijsheid uit vorige incarnaties

SERIE 6 – FEBRUARI

Universele Wijsheid in de Egyptisch-Afrikaanse traditie

- 04-02 Waar haalden de oude Egyptenaren hun diepgaande kennis vandaan?
- 11-02 De mystieke relatie tussen de Grote Piramide en het Egyptische Dodenboek
- 18-02 De actuele waarde van de hermetische traditie
- 25-02 Ik ben omdat wij zijn: leven vanuit Ubuntu

SERIE 7 – MAART

Universele Wijsheid in de oosterse traditie

- 04-03 Het Mystieke Oosten

- 11-03 De Buddha: de cyclische boodschapper
- 18-03 Lao-tse's Tao Teh King: nu
- 25-03 Lessen uit de brieven van de Mahātma's

SERIE 8 – APRIL

Universele Wijsheid in de Griekse traditie

- 01-04 De Griekse Mystieën
- 08-04 Wijze lessen uit Plato's Academie
- 15-04 Inspiratie uit de Neoplatonische School van Alexandrië
- 22-04 Hoe onttroon je de tiran?
In jezelf en in de wereld

SERIE 9 – MEI

Universele Wijsheid in het oorspronkelijke Christendom

- 29-04 De wortels van het Christendom
- 06-05 Gnosis, goddelijke kennis
- 13-05 Herkenning van de ethiek van de Bergrede
- 20-05 De Religie van de toekomst

Online Lezingen

Onze reeds gegeven lezingen zijn te vinden op:
youtube.com/@theosophicalsocietypointloma

Cursus Universele Wijsheid

De Universele Wijsheid, de Theosofia, is de bron van alle grote wijsheidsscholen. Omdat de kennis ervan tot de verborgen oorzaken van de dingen doordringt, stelt die je in staat om de grote levensvragen op te lossen.

En dat is wat de wereld nu bovenal nodig heeft. Momenteel horen we wel talloze verschillende meningen 'over wat er moet gebeuren', maar wie weet dat te onderbouwen met grondgedachten die door de eeuwen heen hun juistheid hebben bewezen?

Wil je deze wijsheid leren kennen en samen met je medecursisten en cursusleider onderzoeken en overdenken? Geef je dan op voor deze cursus, die in oktober weer start: op de dinsdag- of donderdagavond via internet.

Zie voor meer informatie:

blavatskyhouse.org/nl/cursussen/

Colofon

Redactie: Barend Voorham,
Henk Bezemer, Nico Ouwehand,
Rob Goor, Erwin Bomas, Bouke van den Noort

Eindredactie: Herman C. Vermeulen

Redactiesecretariaat: A. Kramer
T: 070-3461545
e-mail: lucifer.red@stichtingisis.org

Reacties: De redactie houdt zich het recht voor om ingekomen stukken te selecteren en in te korten.

De nummers zijn gratis te downloaden van onze website blavatskyhouse.org.

Abonnementen: kunnen op ieder gewenst tijdstip ingaan, gelden voor het hele kalenderjaar en worden automatisch verlengd, indien ze niet voor 1 december van het lopende abonnementsjaar schriftelijk zijn opgezegd. Dit is niet van toepassing op cadeau-abonnementen.

Abonnementsprijs:
Jaarabonnement € 30,00 voor 6 nummers per post verzonden.
Losse nummers per post € 9,36.
Prijswijzigingen voorbehouden,
IBAN: NL19TRIO0786911905

Uitgeverij: Stichting I.S.I.S.,
Blavatskyhuis, De Ruijterstraat 72-74,
2518 AV Den Haag, tel. 070-346 15 45
e-mail: lucifer.red@stichtingisis.org
internet: www.blavatskyhouse.org
Aanvragen van *Lucifers* kan ook via het contactformulier op deze site.
ISSN 1382-2942

© Stichting I.S.I.S.
Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande toestemming van de uitgever.

BTW-nummer: 003417190B01

Stichting I.S.I.S.

De naam I.S.I.S. staat voor International Study-centre for Independent Search for truth.

Het doel van Stichting I.S.I.S. is het vormen van een kern van Universele Broederschap, door het bestuderen en verspreiden van kennis over de geestelijke achtergrond van mens en kosmos, vrij van dogmatiek.

Stichting I.S.I.S. doet dit via cursussen, lezingen, ondersteuning bij waarheids-onderzoek, het uitgeven, verkopen en uitlenen van boeken en tijdschriften, en het stimuleren van de praktische toepassing van die kennis.

Stichting I.S.I.S. is per definitie boven-religieus en boven-politiek, en ontvangt geen overheidssubsidie. Alle werkzaamheden van Stichting I.S.I.S. worden verricht op basis van vrijwilligheid. De organisatie kent geen betaalde functionarissen.

Stichting I.S.I.S. is niet verantwoordelijk voor enigerlei verklaring of mening, die in dit blad wordt gepubliceerd, tenzij dit uitdrukkelijk wordt vermeld.

Stichting I.S.I.S. is een algemeen nut beogende instelling, ANBI nummer: 50872. Zie voor de mogelijkheid om de stichting financieel te steunen: www.anbi.nl.

Stichting I.S.I.S.

Centraal in het werk van Stichting I.S.I.S. staan de volgende uitgangspunten:

1. De essentiële eenheid van al het bestaande.
2. Op grond daarvan: broederschap als feit in de natuur.
3. Respect voor ieders vrije wil (gebruikt vanuit deze gedachte van universele broederschap).
4. Respect voor ieders vrijheid de eigen levensvisie op te bouwen.
5. Ondersteuning geven bij het opbouwen en verdiepen van de eigen levensvisie en bij het toepassen ervan in de praktijk van het leven.

Waarom dit tijdschrift *Lucifer* heet

Lucifer betekent letterlijk Licht-brenger.

Iedere cultuur in Oost en West heeft zijn lichtbrengers: inspiratoren die de aanzet geven tot geestelijke groei en maatschappelijke vernieuwing. Zij stimuleren de mens tot zelfstandig denken en leven in besef van broederschap.

Altijd worden ze tegengewerkt en belasterd door de gevestigde orde. Altijd zijn er mensen die zich daardoor niet laten afschrikken en hun wijsheid onbevooroordeeld benaderen en onderzoeken.

Voor hen is dit tijdschrift bedoeld.

“... de titel die voor ons tijdschrift werd gekozen, slaat evenzeer op goddelijke ideeën als op de rebellie van de held in Miltons *Paradise Lost* ...

Wij werken voor ware Religie en Wetenschap, vóór feiten en tegen verzinsels en vooroordeel. Het is onze plicht – net als die van de natuurwetenschap – licht te werpen op natuurfacten die tot nu toe waren gehuld in de duisternis van de onwetendheid ... Maar de natuurwetenschap is maar één aspect van Wetenschap en Waarheid. De wetenschap van de ziel en van de ethiek, oftewel de Theosofie, de kennis van goddelijke waarheid, is nog veel belangrijker ...”

(Helena Petrovna Blavatsky in het eerste nummer van *Lucifer*, september 1887)